

Väljaandja:	Riigikogu
Akti liik:	seadus
Teksti liik:	terviktekst
Redaktsiooni jõustumise kp:	01.04.2013
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:	30.06.2013
Avaldamismärge:	RT I, 29.12.2012, 8

Kohtute seadus

Vastu võetud 19.06.2002
 RT I 2002, 64, 390
 jõustumine 29.07.2002

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
29.01.2003	RT I 2003, 21, 121	15.03.2003
18.12.2003	RT I 2003, 90, 601	01.01.2008
07.04.2004	RT I 2004, 27, 176	01.05.2004
19.05.2004	RT I 2004, 46, 329	01.07.2004
28.06.2004	RT I 2004, 56, 403	01.03.2005
22.02.2005	RT I 2005, 15, 85	01.01.2006
15.06.2005	RT I 2005, 39, 308	01.01.2006
15.12.2005	RT I 2005, 71, 549	01.01.2006
26.01.2006	RT I 2006, 7, 42	04.02.2006
15.03.2006	RT I 2006, 15, 118	14.04.2006
11.10.2006	RT I 2006, 48, 357	18.11.2006
23.11.2006	RT I 2006, 55, 411	23.12.2006
06.12.2006	RT I 2006, 61, 456	01.01.2007
25.01.2007	RT I 2007, 16, 77	01.01.2008
21.11.2007	RT I 2007, 67, 413	28.12.2007
20.02.2008	RT I 2008, 13, 85	24.03.2008
20.02.2008	RT I 2008, 13, 85	01.01.2009
20.03.2008	RT I 2008, 17, 118	01.06.2008
08.05.2008	RT I 2008, 20, 139	01.01.2009
19.06.2008	RT I 2008, 29, 189	01.07.2008
10.12.2008	RT I 2008, 59, 330	01.01.2009
18.12.2008	RT I 2009, 4, 27	26.01.2009
20.02.2009	RT I 2009, 15, 93	01.03.2009
18.02.2009	RT I 2009, 15, 94	10.03.2009, kohaldatakse isikule, kelle suhtes jõustub süüdimõistev kohtuotsus pärast seaduse jõustumist.
16.12.2009	RT I 2009, 67, 460	01.01.2010
09.12.2009	RT I 2009, 68, 463	10.01.2010
16.12.2009	RT I 2010, 1, 2	jõustub Riigikogu XII koosseisu volituste alguspäeval, jõustumisaeg muudetud 01.01.2012; jõustumisaeg osaliselt muudetud 01.01.2013 [RT I, 28.12.2011, 1]; 01.07.2013 [RT I, 29.12.2012, 1]
24.11.2010	RT I, 20.12.2010, 1	01.01.2011
08.12.2010	RT I, 28.12.2010, 6	01.01.2012
27.01.2011	RT I, 23.02.2011, 1	01.09.2011
27.01.2011	RT I, 23.02.2011, 3	01.01.2012
09.02.2011	RT I, 04.03.2011, 1	01.04.2011

07.12.2011	RT I, 28.12.2011, 1	01.01.2012, osaliselt kümnenadal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.
06.06.2012	RT I, 29.06.2012, 3	01.01.2013, osaliselt 01.07.2012
13.06.2012	RT I, 06.07.2012, 1	01.04.2013
13.06.2012	RT I, 10.07.2012, 3	01.04.2013
12.12.2012	RT I, 29.12.2012, 1	01.01.2013, osaliselt 01.04.2013 ja 01.07.2013
12.12.2012	RT I, 29.12.2012, 2	01.01.2013

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Seaduse reguleerimisala

Käesolevas seaduses sätestatakse kohtukorralduse ja kohtuteenistuse õiguslikud alused.

§ 2. Õigusemõistmine ja kohtu sõltumatus

- (1) Õigust mõistab ainult kohus.
- (2) Kellelgi ei ole õigust sekkuda õigusemõistmisesse.
- (3) Kohtus ja selle lähikonnas on keelatud teod, mis on suunatud õigusemõistmise häirimisele.

§ 3. Kohtuniku sõltumatuse põhitagatised

- (1) Kohtunik nimetatakse ametisse eluajaks.
- (2) Kohtuniku saab ametist tagandada üksnes kohtuotsuse alusel.
- (3) Esimese ja teise astme kohtu kohtunikule võib tema ametisoleku ajal kriminaalasjas süüdistuse esitada ainult Riigikohtu üldkogu ettepanekul ja Vabariigi Presidendi nõusolekul.
- (4) Riigikohtu kohtunikule võib tema ametisoleku ajal kriminaalasjas süüdistuse esitada ainult õiguskantsleri ettepanekul ja Riigikogu koosseisu enamuse nõusolekul.

§ 4. Kohtualluvus

- (1) Kohtualluvus sätestatakse seadusega.
- (2) Kohtuasja võib ühe kohtu alluvusest üle anda teisele kohtule üksnes seaduses sätestatud alustel ja korras.

§ 5. Kohtu töökeel

- (1) Kohtumenetlus ja asjaajamine kohtus toimuvad eesti keeles.
- (2) Muu keele kasutamine kohtumenetluses sätestatakse kohtumenetluse seadustes.

§ 6. Kohtu tööaeg

- (1) Kohtunik korraldab oma tööaja iseseisvalt. Kohtunik peab oma kohustused täitma mõistliku aja jooksul, arvestades seaduses ettenähtud menetlustähtaegu.
- (2) Kohtuistungid peetakse tööpäevadel kella üheksast kella kaheksateistkümmeni. Pärast seda võib istung jätkuda juhul, kui kohus leiab, et see on otstarbekas õigusemõistmise huvides.
- (3) Kriminaalasja kiirmenetluses lahendamiseks, väärteo eest karistuse mõistmiseks, tõkendi kohaldamise või haldustoiminguks loa andmise otsustamiseks võib kohtuistungit pidada ka muul ajal.
[RT I 2006, 15, 118- jõust. 14.04.2006]

§ 7. Kohtuasutus

- (1) Kohtuasutused on maakohus, halduskohus, ringkonnakohus ja Riigikohus.
- (2) Kohtuasutusel on oma eelarve ja väikese riigivapi kujutisega pitsat.

(3) Kohtuasutused registreeritakse riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste riiklikus registris selle registri põhimääruses sätestatud korras.

[RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]

§ 8. Kohtuteenistus

(1) Kohtuteenistus on töötamine kohtuasutuses. Kohtuteenistuses on kohtunikud ja kohtuteenistujad.

(2) Kohtunikele kohaldatakse avaliku teenistuse seadust üksnes käesolevas seaduses sätestatud juhtudel.

[RT I, 06.07.2012, 1- jõust. 01.04.2013]

(3) Kohtuteenistujale kohaldatakse avaliku teenistuse seadust, kui käesolevas seaduses ei ole ette nähtud teisiti.

§ 8¹. Kohtuniku juurdepääs riigisaladusele ja salastatud välisteabele

(1) Kohtunikul on ametikohajärgne õigus juurdepääsuks riigisaladusele ja salastatud välisteabele Eesti Vabariigi põhiseaduse ja seadustega ning nende alusel antud õigusaktidega talle pandud ülesannete täitmiseks.

(2) Kui välislepingu kohaselt on julgeolekukontrolli läbiviimine salastatud välisteabele juurdepääsu õiguse andmise kohustuslik eeltingimus, teostatakse julgeolekukontroll ka kohtuniku suhtes.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud julgeolekukontrolli läbimiseks täidab kohtunik riigisaladusele juurdepääsu loa taotleja ankeedi ja allkirjastab nõusoleku, millega lubatakse julgeolekukontrolli teostaval asutusel saada julgeolekukontrolli teostamise ajal enda kohta teavet füüsilistelt ja juriidilistelt isikutelt ning riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutustelt ja organitelt, ning esitab need Riigikohtu üldkogule.

(4) Riigikohtu üldkogu määrab kohtuniku suhtes julgeolekukontrolli teostava asutuse, kellele ta edastab käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud dokumendid.

(5) Julgeolekukontrolli asutus esitab kohtuniku suhtes teostatud julgeolekukontrolli käigus kogutud andmed kolme kuu jooksul arvates käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud dokumentide saamisest Riigikohtu üldkogule otsustamiseks, kas kohtunik on läbinud julgeolekukontrolli. Salastatud välisteabe juurdepääsustifikaat väljastatakse riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduses ettenähtud korras.

[RT I 2007, 16, 77- jõust. 01.01.2008]

§ 8². Menetlusdokumentide registreerimine kohtus

(1) Kohtusse saabunud ja välja saadetud menetlusdokumendid registreeritakse kohtute infosüsteemis ja kohtutoimikus. Registreerimise täpsem kord nähakse ette kohtu kantslei kodukorras.

(2) Kohtusse saabunud ja välja saadetud menetlusdokumente ei registreerita dokumendiregistris juhul, kui menetlusosalisele on tagatud juurdepääs menetlusdokumentidele veebilehe või infosüsteemi kaudu.

[RT I 2009, 68, 463- jõust. 10.01.2010]

2. peatükk ESIMESE ASTME KOHUS

1. jagu Maakohus

[RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]

§ 9. Maakohus

(1) Maakohus esimese astme kohtuna arutab tsiviil-, kriminaal- ja väärteoasju. Maakohus teeb ka muid toiminguid, mis on seadusega antud nende pädevusse.

(2) Maakohtud on:

- 1) Harju Maakohus;
- 2) Viru Maakohus;
- 3) Pärnu Maakohus;
- 4) Tartu Maakohus.

(2¹) Maakohtul on üks või mitu kohtumaja.

(3) Kohtumajad asuvad maakohtu tööpiirkonnas. Kohtumajade täpsed asukohad ning teeninduspiirkonnad määrab justiitsminister. Iga kohtumaja asukoht on ka maakohtu asukohaks.

(4) Maakohtu struktuuri ja kohtuteenistujate koosseisu kinnitab kohtudirektor, välja arvatud õigusemõistmise funktsiooni teostamisega seotud osas. Selles osas kinnitab struktuuri ja kohtuteenistujate koosseisu kohtu esimees. Struktuuri ja kohtuteenistujate koosseisu kinnitamisel lähtutakse käesoleva seaduse §-s 43 sätestatust. [RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]

§ 10. Maakohtu tööpiirkond

(1) Maakohtu tööpiirkonna määrab justiitsminister.

(2) Seadusega võib ette näha kohtud, kes lahendavad mõnda liiki kohtuasju tööpiirkonda arvestamata. [RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]

§ 10¹. Tsiviil-, kriminaal- ja väärteoasja arutamise koht

[Kehtetu -RT I, 23.02.2011, 1- jõust. 01.09.2011]

§ 11. Maakohtu kohtunike arv

Maakohtu kohtunike arvu ja jagunemise kohtumajade vahel määrab justiitsminister, kuulanud ära maakohtu esimehe ja selle ringkonnakohtu esimehe arvamuse, kelle tööpiirkonda kohus kuulub. [RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]

§ 11¹. Maakohtu kohtuniku alaline teenistuskoh

[RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]

(1) Maakohtu kohtuniku alaline teenistuskoh on kohtumajas, kuhu Riigikohtu üldkogu (§ 55 lõige 3), kohtu üldkogu (§ 57 lõige 1) või kohtu esimees (§ 57 lõige 2) on ta määranud. [RT I 2008, 59, 330- jõust. 01.01.2009]

(2) Maakohtu kohtunik arutab asja kohtuistungil käesoleva seaduse §-s 10¹ sätestatud kohtumajas. Kohtunik ei või keelduda asja arutamisest teises sama maakohtu kohtumajas. [RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]

(3) Kui kohtunik arutab asja kohtumajas, mis ei ole tema alaline teenistuskoh, hüvitatakse talle sõidu- ja majutuskulud. Samuti hüvitatakse kohtunikule muud lähetuskulud Vabariigi Valitsuse määratud alustel ja korras. [RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]

§ 12. Maakohtu esimees

(1) Maakohtu esimees nimetatakse selle kohtu kohtunike seast viieks aastaks. Kohtu esimehe nimetab justiitsminister, kuulanud ära kohtu üldkogu arvamuse.

(2) Maakohtu esimees esindab ja juhib kohtuasutust oma pädevuse piires. Kohtu esimees vastutab õigusemõistmise korra kohase toimumise eest kohtus.

(3) Maakohtu esimees:

- 1) korraldab õigusemõistmise alast tegevust;
- 2) kooskõlastab kohtudirektori koostatud kohtu eelarve eelnõu;
- 3) teostab seaduses ettenähtud järelevalvet;
- 4) koostab kohtu kohtunike koolituskava eelnõu ja esitab selle kinnitamiseks kohtu kohtunike üldkogule, korraldab ja kontrollib selle täitmist ning esitab vähemalt kord aastas kohtu üldkogule ülevaate selle täitmisest;
- 5) täidab muid seadusest ja kohtu kodukorrast tulenevaid ülesandeid.

(4) Kohtu esimehe võib justiitsminister enne tähtaja lõppemist vabastada:

- 1) tema enda soovil;
- 2) kui ta on süüliselt jätnud oma ülesanded olulisel määral täitmata;
- 3) tema valimisel või nimetamisel Euroopa Inimõiguste Kohtu, Euroopa Liidu Kohtu või muu rahvusvahelise kohtuinstitsiooni (edaspidi *rahvusvaheline kohtuinstitsioon*) kohtunikuks (§ 58¹). [RT I, 04.03.2011, 1- jõust. 01.04.2011]

(5) Käesoleva paragrahvi lõike 4 punktis 2 nimetatud juhul kuulab justiitsminister ära kohtu üldkogu arvamuse ja selle ringkonnakohtu esimehe arvamuse, kelle tööpiirkonda maakohus kuulub.

(6) Kohtu esimehe äraoleku ajal asendab teda tema enda määratud kohtunik. Kui kohtu esimees ei ole asendajat määranud, asendab teda kõige kauem teenistuses olnud kohtunik või teenistusaegade võrdsuse korral vanim kohtunik.

(7) Kui kohtu esimees vabastatakse kohtunikuametist, vabastatakse ta ka kohtu esimehe ülesannete täitmisest.

(8) Kohtu esimehe ülesannete täitmisest vabastatud kohtuesimehel säilivad kohtuniku volitused.

(9) [Kehtetu -RT I, 06.07.2012, 1- jõust. 01.04.2013]

§ 12¹. Kohtumaja juht

(1) Maakohtu esimees nimetab igas kohtumajas teenistuses olevate kohtunike seast viieks aastaks kohtumaja juhi, kuulanud ära kohtumaja teenistuses olevate kohtunike arvamuse. Kohtumaja juhti ei nimetata kohtumajas, kus asub kohtu esimehe alaline teenistuskoh.

(2) Kohtumaja juht korraldab kohtumaja ning maakohtu esimehe vahelist suhtlemist ning täidab muid seadusest ja kohtu kodukorrast tulenevaid ülesandeid.

(3) Kohtumaja juhi võib maakohtu esimees enne tähtaja lõppemist vabastada:

- 1) tema enda soovil;
- 2) koostöö mittelaabumise tõttu maakohtu esimehega.

(4) Kohtumaja juhi äraoleku ajal võib teda asendada maakohtu esimehe määratud kohtunik.

(5) Kui kohtumaja juht vabastatakse kohtunikuametist, vabastatakse ta ka kohtumaja juhi ülesannete täitmisest.

(6) Kohtumaja juhi ülesannete täitmisest vabastatud kohtunikul säilivad kohtuniku volitused.

[RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]

§ 13. [Kehtetu -RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]

§ 14. Rahvakohtunik

Maakohtu rahvakohtunike arvu määrab justiitsministerkooskõlastatult kohtute haldamise nõukojaga, kuulanud ära maakohtu üldkogu arvamuse.

[RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

§ 15. Kinnistusosakond

(1) Maakohtus on kinnistusosakond.

(2) Kinnistusosakonnas peetakse kinnistusraamatut ja abieluvararegistrit.

(3) [Kehtetu -RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]

(4) Kinnistusosakonna juhataja on kohtudirektori määratud kohtunikuabi. Kinnistusosakonna koosseisu kuuluvad kohtunikuabid ja muud kohtuteenistujad.

[RT I 2007, 67, 413- jõust. 28.12.2007]

§ 16. Registriosakond

(1) Maakohtus on registriosakond.

(2) Registriosakonnas peetakse äriregistrit, mittetulundusühingute ja sihtasutuste registrit, kommertspandiregistrit ning laevakinnistusraamatut.

(3) [Kehtetu -RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]

(4) Registriosakonna juhataja on kohtudirektori määratud kohtunikuabi. Registriosakonna koosseisu kuuluvad kohtunikuabid ja muud kohtuteenistujad.

[RT I 2007, 67, 413- jõust. 28.12.2007]

§ 16¹. Maksekäsuosakond

(1) Pärnu Maakohtus on maksekäsuosakond.

(2) Maksekäsuosakonnas menetletakse maksekäsu kiirmenetluse avaldusi.

(3) Maksekäsuosakonna juhataja on kohtudirektori määratud kohtunikuabi. Maksekäsuosakonna koosseisu kuuluvad kohtunikuabid ja muud kohtuteenistujad.

[RT I 2009, 67, 460- jõust. 01.01.2010]

2. jagu Halduskohus

§ 18. Halduskohus

(1) Halduskohus arutab esimese astme kohtuna seadusega tema pädevusse antud haldusasju. Halduskohus teeb ka muid toiminguid, mis on seadusega antud tema pädevusse.

(2) Halduskohtud on:

- 1) Tallinna Halduskohus;
- 2) Tartu Halduskohus.

(2¹) Halduskohtul on üks või mitu kohtumaja.

(3) Kohtumajad asuvad halduskohtu tööpiirkonnas, mille määrab justiitsminister. Kohtumajade täpsed asukohad ning teeninduspiirkonna määrab justiitsminister. Iga kohtumaja asukoht on ka halduskohtu asukoht.

(4) Halduskohtu struktuuri ja kohtuteenistujate koosseisu kinnitab kohtudirektor, välja arvatud õigusemõistmise funktsiooni teostamisega seotud osas. Selles osas kinnitab struktuuri ja kohtuteenistujate koosseisu kohtu esimees. Struktuuri ja kohtuteenistujate koosseisu kinnitamisel lähtutakse käesoleva seaduse §-s 43 sätestatust. [RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]

§ 18¹. Haldusasja arutamise koht

[Kehtetu - RT I, 23.02.2011, 3- jõust. 01.01.2012]

§ 19. Halduskohtunike arv

Halduskohtu kohtunike arvu ja jagunemise kohtumajade vahel määrab justiitsminister, kuulanud ära halduskohtu esimehe ja selle ringkonnakohtu esimehe arvamuse, kelle tööpiirkonda kohus kuulub. [RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]

§ 19¹. Halduskohtu kohtuniku alaline teenistuskoh

(1) Halduskohtu kohtuniku alaline teenistuskoh on kohtumajas, kuhu Riigikohtu üldkogu (§ 55 lõige 3) või kohtu üldkogu (§ 57) on ta määranud.

(2) Halduskohtu kohtunik arutab asja kohtuistungil käesoleva seaduse §-s 18¹sätestatud kohtumajas. Kohtunik ei või keelduda asja arutamisest teises sama halduskohtu kohtumajas.

(3) Kui kohtunik arutab asja kohtumajas, mis ei ole tema alaline teenistuskoh, hüvitatakse talle sõidu- ja majutuskulud. Samuti hüvitatakse kohtunikule muud lähetuskulud Vabariigi Valitsuse määratud alustel ja korras. [RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]

§ 20. Halduskohtu esimees

(1) Halduskohtu esimees nimetatakse selle kohtu kohtunike seast viieks aastaks. Kohtu esimehe nimetab justiitsminister, kuulanud ära kohtu üldkogu arvamuse.

(2) Halduskohtu esimees esindab ja juhib kohtuasutust oma pädevuse piires. Kohtu esimees vastutab õigusemõistmise korrakohase toimumise eest kohtus.

(3) Halduskohtu esimees:

- 1) korraldab õigusemõistmise alast tegevust;
- 2) kooskõlastab kohtudirektori koostatud kohtu eelarve eelnõu;
- 3) teostab seaduses ettenähtud järelevalvet;
- 4) koostab kohtu kohtunike koolituskava eelnõu ja esitab selle kinnitamiseks kohtu kohtunike üldkogule, korraldab ja kontrollib selle täitmist ning esitab vähemalt kord aastas kohtu üldkogule ülevaate selle täitmisest;
- 5) täidab muid seadusest ja kohtu kodukorrast tulenevaid ülesandeid.

(4) Kohtu esimehe võib justiitsminister enne tähtaja lõppemist vabastada:

- 1) tema enda soovil;
- 2) kui ta on süüliselt jätnud oma ülesanded olulisel määral täitmata;
- 3) tema valimisel või nimetamisel rahvusvahelise kohtuinstitsiooni kohtunikuks (§ 58¹).

(5) Käesoleva paragrahvi lõike 4 punktis 2 nimetatud juhul kuulab justiitsminister ära kohtu üldkogu arvamuse ja selle ringkonnakohtu esimehe arvamuse, kelle tööpiirkonda halduskohus kuulub.

(6) Kui kohtu esimees vabastatakse kohtunikuametist, vabastatakse ta ka kohtu esimehe ülesannete täitmisest.

(7) Kohtu esimehe ülesannete täitmisest vabastatud kohtuesimehel säilivad kohtuniku volitused.

(8) Kohtu esimehe äraoleku ajal asendab teda tema enda määratud kohtunik. Kui kohtu esimees ei ole asendajat määranud, asendab teda kõige kauem teenistuses olnud kohtunik või teenistusaegade võrdsuse korral vanim kohtunik.

(9) [Kehtetu -RT I, 06.07.2012, 1- jõust. 01.04.2013]

§ 20¹. Kohtumaja juht

(1) Halduskohtu esimees nimetab kohtumajas teenistuses olevate kohtunike seast viieks aastaks kohtumaja juhi, kuulunud ära kohtumajas teenistuses olevate kohtunike arvamuse. Kohtumaja juhti ei nimetata kohtumajas, kus asub kohtu esimehe alaline teenistuskoh.

(2) Kohtumaja juht korraldab kohtumaja ning halduskohtu esimehe vahelist suhtlemist ning täidab muid seadusest ja kohtu kodukorrast tulenevaid ülesandeid.

(3) Kohtumaja juhi võib halduskohtu esimees enne tähtaja lõppemist vabastada:

- 1) tema enda soovil;
- 2) koostöö mittelaabumise tõttu halduskohtu esimehega.

(4) Kohtumaja juhi äraoleku ajal võib teda asendada halduskohtu esimehe määratud kohtunik.

(5) Kui kohtumaja juht vabastatakse kohtunikuametist, vabastatakse ta ka kohtumaja juhi ülesannete täitmisest.

(6) Kohtumaja juhi ülesannete täitmisest vabastatud kohtunikul säilivad kohtuniku volitused.
[RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]

§ 21. [Kehtetu -RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]

3. peatükk TEISE ASTME KOHUS

§ 22. Ringkonnakohus

(1) Ringkonnakohus on teise astme kohus, kes vaatab apellatsiooni korras läbi maa-, ja halduskohtu lahendeid.

(2) Ringkonnakohtud on Tallinna Ringkonnakohus ja Tartu Ringkonnakohus.
[RT I 2008, 13, 85- jõust. 01.01.2009]

(3) Tallinna Ringkonnakohtu tööpiirkonnas on Harju Maakohus ja Pärnu Maakohus ning Tallinna Halduskohus.

(4) Tartu Ringkonnakohtu tööpiirkonnas on Tartu Maakohus ja Viru Maakohus ning Tartu Halduskohus.
[RT I 2008, 13, 85- jõust. 01.01.2009]

(5) [Kehtetu -RT I 2008, 13, 85- jõust. 01.01.2009]

(6) Tallinna Ringkonnakohus asub Tallinnas ja Tartu Ringkonnakohus Tartus. Ringkonnakohtu täpse asukoha määrab justiitsminister.
[RT I 2008, 13, 85- jõust. 01.01.2009]

(7) Ringkonnakohtu struktuuri ja kohtuteenistujate koosseisu kinnitab kohtudirektor, välja arvatud õigusemõistmise funktsiooni teostamisega seotud osas. Selles osas kinnitab struktuuri ja kohtuteenistujate koosseisu kohtu esimees. Struktuuri ja kohtuteenistujate koosseisu kinnitamisel lähtutakse käesoleva seaduse §-s 43 sätestatust.
[RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

§ 23. Ringkonnakohtunike arv

Ringkonnakohtu kohtunike arvu määrab justiitsminister, kuulunud ära ringkonnakohtu esimehe arvamuse.

§ 24. Ringkonnakohtu esimees

(1) Ringkonnakohtu esimees nimetatakse sama kohtu kohtunike hulgast viieks aastaks. Kohtu esimehe nimetab justiitsminister, kuulanud ära ringkonnakohtu üldkogu arvamuse.
[RT I, 06.07.2012, 1- jõust. 01.04.2013]

(2) Ringkonnakohtu esimees esindab ja juhib kohtuasutust oma pädevuse piires. Kohtu esimees vastutab õigusemõistmise korrakohase toimumise eest kohtus.

(3) Ringkonnakohtu esimees:

- 1) korraldab õigusemõistmise alast tegevust;
- 2) kooskõlastab kohtudirektori koostatud kohtu eelarve eelnõu;
- 3) teostab seaduses ettenähtud järelevalvet;
- 4) koostab kohtu kohtunike koolituskava eelnõu ja esitab selle kinnitamiseks kohtu kohtunike üldkogule, korraldab ja kontrollib selle täitmist ning esitab vähemalt kord aastas kohtu üldkogule ülevaate selle täitmisest;
- 5) täidab muid seadusest ja kohtu kodukorrast tulenevaid ülesandeid.

(4) Kohtu esimehe võib justiitsminister kooskõlastatult Riigikohtu üldkoguga teenistusest enne tähtaja lõppemist vabastada:

- 1) tema enda soovil;
 - 2) kui ta on süüliselt jätnud oma ülesanded olulisel määral täitmata;
 - 3) tema valimisel või nimetamisel rahvusvahelise kohtuinstitsiooni kohtunikuks (§ 58¹).
- [RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

(5) Käesoleva paragrahvi lõike 4 punktis 2 nimetatud juhul kuulab justiitsminister ära kohtu üldkogu arvamuse.

(6) Kui kohtu esimees vabastatakse kohtunikuametist, vabastatakse ta ka kohtu esimehe ülesannete täitmisest.

(7) Kohtu esimehe ülesannete täitmisest vabastatud kohtuesimehel säilivad kohtuniku volitused.

(8) Kohtu esimehe äraoleku ajal asendab teda tema enda määratud kohtunik. Kui kohtu esimees ei ole asendajat määranud, asendab teda kõige kauem teenistuses olnud kohtunik või teenistusaegade võrdsuse korral vanim kohtunik.

(9) [Kehtetu -RT I, 06.07.2012, 1- jõust. 01.04.2013]

4. peatükk RIIGIKOHUS

§ 25. Riigikohus

(1) Riigikohus on riigi kõrgeim kohus.

(2) Riigikohus asub Tartus.

(3) Riigikohtus on 19 riigikohtunikku.

§ 26. Riigikohtu pädevus

(1) Riigikohus vaatab kohtulahendeid läbi kassatsiooni korras. Seaduses sätestatud juhtudel ja korras vaatab Riigikohus kohtulahendeid läbi teistmise ja kohtuvigade parandamise menetluses, samuti täidab muid seadusest tulenevaid ülesandeid.

(2) Riigikohus otsustab tema pädevusse kuuluvate asjade menetlusse võtmise kohtumenetluse seaduses sätestatud alusel vähemalt kolmeliikmelises koosseisus. Asi võetakse menetlusse, kui selle menetlemist nõuab vähemalt üks riigikohtunik.

(3) Riigikohus on ühtlasi põhiseaduslikkuse järelevalve kohus.

§ 27. Riigikohtu esimees

(1) Riigikohtu esimehe nimetab Riigikogu Vabariigi Presidendi ettepanekul üheksaks aastaks.

(2) Riigikohtu esimees:

- 1) juhib ja esindab Riigikohut;
- 2) teeb Riigikogule ettepaneku Riigikohtu kohtunike ametisse nimetamiseks;
- 3) teostab seaduses ettenähtud järelevalvet;
- 4) täidab muid seadusest ja kohtu kodukorrast tulenevaid ülesandeid.

(3) Riigikohtu esimees esitab kord aastas Riigikogu kevadistungjärgul Riigikogule ülevaate kohtukorralduse, õigusemõistmise ja seaduste ühetaolise kohaldamise kohta.

(4) Riigikohtu esimehe äraoleku ajal või volituste lõppemisel täidab Riigikohtu esimehe ülesandeid tema määratud riigikohtunik. Kui kohtu esimees ei ole asendajat määranud, asendab teda kõige kauem kohtunikuna teenistuses olnud käesoleva seaduse §-s 28 nimetatud kolleegiumi esimees või teenistusaegade võrdsuse korral vanim kolleegiumi esimees.

(5) Riigikogu võib Vabariigi Presidendi ettepanekul vabastada Riigikohtu esimehe teenistusest tema enda soovil. Ametist tagasiastumisest teatab Riigikohtu esimees Vabariigi Presidendile vähemalt neli kuud ette.

(5¹) Riigikogu vabastab Vabariigi Presidendi ettepanekul Riigikohtu esimehe teenistusest tema valimisel või nimetamisel rahvusvahelise kohtuinstitsiooni kohtunikuks (§ 58¹).

(6) Kui Riigikohtu esimees on haiguse tõttu või muul põhjusel kuus kuud järjest kestvalt võimetu täitma oma ametiülesandeid, esitab Vabariigi President Riigikohtule põhjendatud taotluse tunnistada seda oma otsusega. Riigikohtu üldkogu otsus vabastab Riigikohtu esimehe ametist.

(7) Kui Riigikohtu esimees vabastatakse kohtunikuametist, vabastatakse ta ka kohtu esimehe ülesannetest.

(8) Kohtu esimehe ülesannetest vabastatud Riigikohtu esimehel säilivad riigikohtuniku volitused.

(9) Kedagi ei tohi nimetada kohtu esimeheks kaheks ametiajaks järjestikku.
[RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

§ 28. Riigikohtu tsiviil-, kriminaal- ja halduskolleegium

(1) Riigikohtus on tsiviilkolleegium, kriminaalkolleegium ja halduskolleegium.

(2) Iga riigikohtunik kuulub ühte kolleegiumi. Riigikohtu üldkogu otsustab, millisesse kolleegiumi riigikohtunik kuulub, samuti kolleegiumidevahelise roteerumise korra ja tähtajad.

(3) Riigikohtu esimehel on õigus kaasata Riigikohtu kodukorras ettenähtud korras asja läbivaatavasse kohtukoosseisu eri kolleegiumide kohtunikke.

(4) Kolleegiumi esimehe nimetab Riigikohtu üldkogu kolleegiumi liikmete seast.

(5) Kolleegiumi esimees täidab Riigikohtu kodukorras tulenevaid ülesandeid.

§ 29. Põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium

(1) Riigikohtus on põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium, kuhu kuulub üheksa riigikohtunikku.

(2) Põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi esimees on Riigikohtu esimees. Teised liikmed nimetab Riigikohtu üldkogu.

(3) Põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi liikmete volituste tähtaeg ja nende asendamise kord sätestatakse Riigikohtu kodukorras.

§ 30. Riigikohtu üldkogu

(1) Riigikohtus on üldkogu, kuhu kuuluvad kõik riigikohtunikud.

(2) Riigikohtu üldkogu:

- 1) vaatab seaduses sätestatud alustel läbi kohtulahendeid;
- 2) teeb Vabariigi Presidendile ettepaneku kohtuniku ametisse nimetamiseks ja kohtuniku ametist vabastamiseks;
- 3) lahendab kohtuniku eksamikomisjoni otsuste peale esitatud kaebused;
- 4) lahendab distsiplinaarkolleegiumi otsuste peale esitatud kaebused;
- 5) otsustab distsiplinaarasja algatamise Riigikohtu esimehe suhtes ja teavitab sellest Riigikogu;
- 6) täidab muid seadusest ja Riigikohtu kodukorras tulenevaid ülesandeid.

(3) Riigikohtu üldkogu kutsub kokku ja seda juhatab Riigikohtu esimees. Riigikohtu esimehe distsiplinaarasja algatamiseks kutsub üldkogu kokku ja seda juhatab kõige kauem kohtunikuteenistuses olnud kohtunik või teenistusaegade võrdsuse korral vanim kohtunik.

(4) Riigikohtu üldkogu on otsustusvõimeline, kui kohal on vähemalt üksteist kohtunikku. Üldkogu otsused võetakse vastu kohalolevate riigikohtunike hääletamusega. Hääle võrdsuse korral otsustab Riigikohtu esimehe hääl.

(5) Justiitsministril on õigus osa võtta Riigikohtu üldkogust, kui seal ei vaadata läbi kohtulahendeid. Justiitsministril on üldkogul sõnaõigus. Riigikohtu esimees võib üldkogule kutsuda ka teisi isikuid, kellele üldkogu võib anda sõnaõiguse.

§ 31. Kohtunõunik

(1) Kohtunõunik on Riigikohtu ametnik, kes üldistab kohtupraktikat ja osaleb kohtuasjade menetluseks ettevalmistamisel.

(2) Kohtunõuniku täpsemad teenistuskohustused määratakse Riigikohtu kodukorraga.

(3) Kohtunõunikuks võib nimetada isiku, kes vastab kohtunikule esitatavatele haridusnõuetele.
[RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

§ 32. Riigikohtu teenistujate töö tasustamine

Riigikohtu kohtuteenistujate palgad ning lisatasude, preemiate ja toetuste maksmise korra määrab Riigikohtu eelarve piires kindlaks Riigikohtu esimees.

§ 33. Riigikohtu kodukord

(1) Riigikohtu töökorraldus nähakse ette Riigikohtu kodukorras, mille kinnitab Riigikohtu üldkogu.

(2) Kodukord ei või sisaldada kohtumenetluse korda puudutavaid sätteid.

(3) Riigikohtu sisekorraeskirjad kehtestatakse avaliku teenistuse seaduse kohaselt.

§ 34. Kohtute infosüsteem

(1) Kohtute infosüsteem on justiitsministri asutatav riigiasutuse andmekogu, mille eesmärk on kohtute töö korraldamine, statistika kogumine, kohtulahendite kogumine, süstematiseerimine ning kohtutele ja avalikkusele kättesaadavaks tegemine.

[RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

(2) Andmekogu vastutav töötleja on Justiitsministeerium. Andmekogu volitatud töötledajad on Justiitsministeerium ja Eesti Vabariigi kohtud.

[RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

(3) Registriandmete koosseisu, andmete esitamise korra ja andmetele juurdepääsuõiguse taotlemise täpsema korra kehtestab justiitsminister kooskõlastatult kohtute haldamise nõukojaga.

[RT I 2009, 67, 460- jõust. 01.01.2010]

(4) Kohtute infosüsteemi andmetele on juurdepääsuõigus:

1) riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutusel ning juriidilisel või füüsilisel isikul seadusega sätestatud ülesannete täitmiseks;

2) välisriigi asutusel ja isikul, kui see õigus on sätestatud välislepinguga.

[RT I 2009, 67, 460- jõust. 01.01.2010]

(5) Kohtute infosüsteemi vastutav töötleja, volitatud töötledajad ja käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud andmesaaja on kohustatud hoidma saladuses neile tööülesannete täitmisel teatavaks saanud andmeid ka pärast nende töötlemisega seotud tööülesannete täitmist või teenistussuhte lõppemist. Keelatud on saadud andmeid väljastada kolmandatele isikutele, kui see ei ole ette nähtud seadusega. Andmesaaja on kohustatud andmeid kasutama üksnes taotletaval eesmärgil ning järgima käesoleva seaduse ja isikuandmete kaitse seadusega sätestatud ja talle andmete üleandmisel kehtestatud andmete kasutamise piirangutest tulenevaid tingimusi, samuti tagama, et andmed ei satuks isikute kätte, kellel ei ole nende töötlemise õigust.

[RT I 2009, 67, 460- jõust. 01.01.2010]

(6) Andmesaaja, kes kasutab andmeid seadusega sätestatud ülesande täitmiseks, on kohustatud vastutavale töötledajale ja volitatud töötledajale viivitamata teatama avastatud ebaõigetest, kaheldavatest või mittetäielikest andmetest.

[RT I 2009, 67, 460- jõust. 01.01.2010]

5. peatükk

KOHTUNIKE OMAVALITSUS JA TÖÖJAOTUS

§ 35. Kohtu üldkogu

- (1) Igas kohtus on üldkogu, kuhu kuuluvad kõik selle kohtu kohtunikud.
- (2) Üldkogu on otsustusvõimeline, kui selles osaleb enamus kohtunikest.
- (3) Üldkogu kutsub kokku kohtu esimees iseseisvalt või vähemalt 2/3 kohtu kohtunike nõudmisel. Üldkogu eesistujaks on kohtu esimees.
- (4) Üldkogu otsused võetakse vastu kohalolevate kohtunike häälteenamusega. Häälte võrdsuse korral otsustab kohtu esimehe hääl.
- (5) Riigikohtu üldkogu tegevust reguleerib käesoleva seaduse § 30.
[RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]

§ 36. Kohtu üldkogu pädevus

Kohtu üldkogu:

- 1) kinnitab kohtunike tööjaotusplaani;
 - 2) annab justiitsministrile arvamuse kohtu esimehe ametisse nimetamise ja seaduses sätestatud juhul ka ametist vabastamise kohta;
 - 3) annab kohtu esimehele soovitusi kohtu töökorralduslikes küsimustes;
 - 4) täidab muid seadusest või kohtu kodukorrast tulenevaid ülesandeid.
- [RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

§ 37. Kohtunike tööjaotus

- (1) Kohtunike tööjaotus esimese ja teise astme kohtutes nähakse ette tööjaotusplaanis.
- (1¹) Kohtu esimees võib käskkirjaga vähendada enda töökoormust õigusemõistmisel esimehe ülesannete täitmiseks vajalikus määras.
[RT I, 23.02.2011, 1- jõust. 01.09.2011]
- (2) Töö tuleb kohtunike vahel jaotada, lähtudes järgmistest põhimõtetest:
 - 1) tööjaotusplaani järgi tuleb kohtunike vahel jaotada kõik kohtusse läbivaatamiseks saabuval asjad;
 - 2) asjad tuleb jaotada tööjaotusplaanis määratud alustel, lähtudes juhuslikkuse põhimõttest;
 - 3) asjade jaotamisel jaotatakse võimalikult palju asju selles kohtumaja teenistuses olevate kohtunike vahel, kus asi kohtuistungil arutamisele tuleb;
 - 4) asjade jaotamine peab tagama kohtunike ühtlase töökoormuse kohtu piires;

4¹) kohtu esimehele asjade jaotamisel arvestatakse käesoleva paragrahvi lõike 1¹alusel vähendatud töökoormust õigusemõistmisel;
[RT I, 23.02.2011, 1- jõust. 01.09.2011]
- 5) kohtute haldamise nõukoda võib vastu võtta täiendavaid põhimõtteid kohtunike tööjaotusplaani koostamiseks. Tööjaotusplaani kinnitades peavad kohtud lähtuma põhimõtetest, mis kohtute haldamise nõukoda on vastu võtnud.
- (3) Tööjaotusplaanis nähakse ette kohtu koosseisude moodustamise ja kohtunike asendamise kord.
- (4) Tööjaotusplan kinnitatakse üheks kalendriaastaks. Üldkogu võib tööaasta kestel tööjaotusplaani muuta üksnes mõjuval põhjusel.
- (5) Igaüks võib tööjaotusplaaniga tutvuda kohtu kantseleis.
[RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]

§ 38. Kohtunike täiskogu

[RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

- (1) Kohtunike täiskogusse kuuluvad kõik Eesti kohtunikud.
- (2) Kohtunike täiskogu koguneb igal aastal veebruari teisel reedel. Erakorralise kohtunike täiskogu võib kokku kutsuda justiitsminister või Riigikohtu esimees.
- (3) Kohtunike täiskogu:
 - 1) kuulab ära Riigikohtu esimehe ja justiitsministri ettekande õigus- ja kohtusüsteemi arengust;

- 2) arutab õigusemõistmise probleeme ning muid kohtute ja kohtunikutööga seotud küsimusi;
- 3) valib kohtute haldamise nõukoja kohtunikest liikmed ja asendusliikmed kooskõlas käesoleva seaduse § 40 lõikega 1;
- 4) valib kolmeks aastaks viis ringkonnakohtunikku ja viis esimese astme kohtunikku, kes osalevad distsiplinaarasjade lahendamisel Riigikohtu juures asuvas distsiplinaarkollegiumis;
- 5) valib kohtunikeksamikomisjoni kohtunikest liikmed ja asendusliikmed;
- 6) valib kohtunikuabieksamikomisjoni kohtunikest liikmed ja asendusliikmed;
- 7) valib koolitusnõukogu kohtunikest liikmed ja asendusliikmed;
- 8) valib Eesti Advokatuuri aukohtu ja kutsesobivuskomisjoni, prokuröride konkursi- ja atesteerimiskomisjoni ning notari distsiplinaarsüüteo tuvastamise komisjoni kohtunikest liikmed ja asendusliikmed;
- 9) kinnitab kohtunike eetikakoodeksi.

(4) Kohtunike täiskogu juhataja on Riigikohtu esimees, kui kohtunike täiskogu ei otsusta teisiti.

(5) Kohtunike täiskogu kodukord kehtestatakse täiskogul osalevate kohtunike häälteenamusega.

(6) Kohtunike täiskogu tehnilise teenindamise tagab Riigikohus.

(7) [Kehtetu -RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

6. peatükk

KOHTUHALDUS, KOOLITUS JA JÄRELEVALVE

§ 39. Kohtuhaldus

(1) Esimese ja teise astme kohtuasutusi hallatakse kohtute haldamise nõukoja ja Justiitsministeeriumi koostöös. Kohtud täidavad kohtuhaldusülesandeid, kui see tuleneb seadusest.

(2) Justiitsminister võib oma pädevusse kuuluva kohtuhaldusülesande anda üle kohtule.

(3) Justiitsministril ei ole käsu- ega distsiplinaarväimu kohtunike suhtes.

(4) Kohtuhaldus peab tagama:

- 1) võimaluse sõltumatult õigust mõista;
- 2) õigusemõistmiseks vajalikud töötingimused;
- 3) kohtuteenistujate piisava väljaõppe;
- 4) õigusemõistmise kättesaadavuse.

§ 40. Kohtute haldamise nõukoda

(1) Kohtute haldamise nõukotta (edaspidi *nõukoda*) kuuluvad Riigikohtu esimees, viis kohtunike täiskogu poolt kolmeks aastaks valitud kohtunikku, kaks Riigikogu liiget, Advokatuuri juhatase nimetatud vandeadvokaat, riigi peaprokurör või tema poolt nimetatud riigiprokurör ja õiguskantsler või tema poolt nimetatud esindaja. Justiitsminister või tema poolt nimetatud esindaja osaleb nõukojas sõnaõigusega.

(2) Nõukoja istungi kutsub kokku Riigikohtu esimees või justiitsminister. Istungi kokkukutsuja määrab istungi päevakorra. Nõukoja esimees on Riigikohtu esimees.

(3) Nõukoda on otsustusvõimeline, kui kohal on üle poole liikmetest. Nõukoda võtab otsuseid vastu kohalolijate häälteenamusega. Nõukoda kinnitab esimesel istungil kodukorra. Nõukoja tehnilise teenindamise tagab Justiitsministeerium.

§ 41. Kohtute haldamise nõukoja pädevus

(1) Nõukoda annab nõusoleku:

- 1) kohtu tööpiirkonna määramisel (§ 10 lõige 1, § 18 lõige 3);
 - 2) kohtute struktuuri määramisel (§ 9 lõige 4; § 18 lõige 4; § 22 lõige 7);
 - 3) kohtu ja kohtumaja täpse asukoha määramisel (§ 9 lõige 3; § 18 lg 3; § 22 lg 6);
 - 4) kohtu ja kohtumajas alaliselt teenistuses olevate kohtunike arvu määramisel (§ 11; § 19; § 23);
 - 5) kohtute esimehe nimetamisel ja ennetähtaegsel vabastamisel (§ 12 lõige 1 ja lõike 4 punkt 2, § 20 lõige 1 ja lõike 4 punkt 2, § 24 lõige 1 ja lõike 4 punkt 2);
 - 6) rahvakohtunike arvu määramisel (§ 14);
 - 7) kohtu kodukorra kehtestamisel (§ 33 lõige 1; 42 lõige 1);
 - 8) kohtunikukandidaatide arvu määramisel (§ 61 lõige 6);
 - 9) [kehtetu -RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]
 - 10) kohtumaja juhile lisatasu määramisel (§ 76 lõige 3);
 - 11) Kohtute infosüsteemi registriandmete koosseisu ja nende esitamise korra kehtestamisel (§ 34 lõige 3);
 - 12) [kehtetu -RT I, 10.07.2012, 3- jõust. 01.04.2013]
 - 13) rahvakohtunikule makstava tasu suuruse ja maksmise korra määramisel (§ 112 lõige 1).
- [RT I 2006, 55, 411- jõust. 23.12.2006]

(2) Nõukoda annab eelneva seisukoha kohtute aastaeelarvete kujundamise ning muutmise põhimõtete kohta.

(3) Nõukoda:

- 1) annab arvamuse Riigikohtu kohtuniku vabale kohale kandideerivate isikute kohta (§ 55 lg 4);
- 2) annab arvamuse kohtuniku vabastamise kohta (§ 99 lõike 1 punktid 4–8);
- 3) arutab eelnevalt läbi Riigikohtu esimehe poolt Riigikogule esitatava ülevaate kohtukorralduse, õigusemõistmise ja seaduste ühetaolise kohaldamise kohta (§ 27 lõige 3);
- 4) arutab teisi küsimusi Riigikohtu esimehe või justiitsministri algatusel.

§ 42. Kohtu kodukord

(1) Esimese ja teise astme kohtu töökorraldus nähakse ette kohtu kodukorras. Kodukorra kehtestab kohtu esimees kooskõlastatult kohtu üldkoguga. Maakohtu kinnistusosakonna, registriosakonna ja maa-, haldus- ja ringkonnakohtu kantselei kodukorra kehtestab justiitsminister.
[RT I 2008, 17, 118- jõust. 01.06.2008]

(2) Kohtu kodukorras nähakse ette kohtu esimehe ja teiste kohtunike kohtu töökorraldusest tulenevad ülesanded ning kohtu esimehele alluvate kohtuteenistujate ülesanded.

(2¹) Kohtu kantselei kodukorras nähakse ette kohtuteenistujate ülesanded, kohtu asjaajamise kord ja kohtu muu töökorraldus.

(3) Kodukord ei või sisaldada kohtumenetluse korda puudutavaid sätteid.

(4) Kohtuasutuse sisekorraeskirjad ja ametijuhendid kehtestatakse avaliku teenistuse seaduse kohaselt.
[RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]

§ 43. Kohtu eelarve

(1) Esimese ja teise astme kohtute eelarved kinnitab justiitsminister riigieelarve seadusena jõustumisest alates kahe kuu jooksul, võttes arvesse kohtute haldamise nõukoja kujundatud seisukohta (§ 41 lg 2).

(2) Maakohtu eelarves näidatakse õigusemõistmise funktsiooni teostamiseks vajalikud kulutused kinnistusosakonna ja registriosakonna kulutustest eraldi.
[RT I 2008, 17, 118- jõust. 01.06.2008]

(3) Eelarveaasta jooksul võib justiitsminister kohtu eelarvekulusid muuta üksnes mõjuval põhjusel, kuulanud ära kohtu esimehe ja kohtudirektori arvamuse ning lähtudes kohtute haldamise nõukoja kujundatud põhimõtetest.
[RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

(4) Riigikohtu eelarve võetakse vastu riigieelarve seaduses sätestatud korras.

§ 44. Kohtunike koolitus

(1) Kohtunike koolituse eest vastutab koolitusnõukogu. Koolitusnõukogu liikme volituste pikkus on kolm aastat. Koolitusnõukokku kuuluvad kaks esimese astme, kaks teise astme ja kaks Riigikohtu kohtunikku ning prokuratuuri, justiitsministri ja Tartu Ülikooli esindaja. Koolitusnõukogu kinnitab oma kodukorra ja valib esimehe. Koolitusnõukogu teenindab Riigikohus.

(2) Kohtunike koolituse aluseks on kohtunike koolituse strateegia ja iga-aastased koolitusprogrammid ning kohtunikueksami programm. Kohtunike koolituse strateegia ja koolitusprogrammid ning kohtunikueksami programmi koostab Riigikohus ja need kinnitab koolitusnõukogu. Järgmise aasta koolitusprogrammi esitab Riigikohus koolitusnõukogule hiljemalt 15. augustil. Koolitusnõukogu kinnitab kohtunike koolitusvajadust ja riigieelarves kohtunike koolituseks ettenähtud vahendeid arvestades koolitusprogrammi hiljemalt 1. oktoobril. Kohtunike koolituseks vajalikud õppe- ja metoodilised materjalid valmistab ette ning koolitajatega sõlmib kokkulepped Riigikohus.

(3) Kohtunike koolituse strateegia ja koolitusprogrammide koostamise aluseks on kohtunike koolitusvajadus ja koolituse tulemuste analüüs. Kohtunike koolitusvajaduse selgitab välja ja koolituse tulemusi analüüsib Riigikohus. Kohtunike koolitusvajaduse väljaselgitamise ja koolituse tulemuste analüüsimise metoodika töötab välja Riigikohus ning need kinnitab koolitusnõukogu. Koolitusnõukogu annab Riigikohtu esitatud iga-aastase ülevaate alusel hinnangu kohtunike koolituse tulemustele.

(4) Riigikohus võib halduslepinguga volitada temale käesolevas paragrahvis pandud ülesandeid täielikult või osaliselt täitma teise isiku või asutuse, kui koolitusnõukogu on selle enne heaks kiitnud.

(5) Koolitusnõukogu määrab igal aastal koolitusprogrammi osa, milles ettenähtud koolituse läbimine on kohtunikule kohustuslik.

(6) Kohtunik osaleb koolitusel kohtu iga-aastase koolituskava alusel. Kohtu koolituskava kinnitab kohtu üldkogu. Koolitusel osalemise arvestust peetakse kohtus iga kohtuniku kohta vastavalt kohtu kodukorrale. Koolituskava täitmist kontrollib kohtu esimees.

(7) Kohtunike koolitusprogrammi koostamiseks ja koolituse korraldamiseks vajalikud sihtotstarbelised vahendid nähakse ette Riigikohtu eelarves.
[RT I 2008, 20, 139- jõust. 01.01.2009]

§ 45. Järelevalve

(1) Õigusemõistmise korra kohase toimimise, kohtunike kohustuste täitmise ning kohtute infosüsteemi andmete korra kohase edastamise üle teostab järelevalvet kohtu esimees. Kohtu esimees võib nõuda kohtunikelt seletusi, kontrollida asjaajamist ja koguda muud vajalikku teavet. Kohtumaja juht võib esimese astme kohtu esimehe korraldusel või omal algatusel nõuda seletusi kohtumaja kohtunikelt ning koguda muud vajalikku teavet õigusemõistmise korra kohase toimimise tagamiseks. Esimese astme kohtu kohtunike üle teostab järelevalvet ka ringkonnakohtu esimees.
[RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

(1¹) Kui kohtunik ei tee mõjuva põhjusega vajalikku menetlustoimingut, sealhulgas ei määra õigel ajal istungit, et tagada kohtumenetluse läbiviimine mõistliku aja jooksul, või kui on ilmne, et kohtuniku poolt menetlustoimingu tegemiseks planeeritud aeg või muu menetluse korraldus ei taga menetluse läbiviimist mõistliku aja jooksul, otsustab kohtu esimees sellise õigusemõistmist korraldava abinõu rakendamise, mis eelduslikult võimaldab menetluse mõistliku aja jooksul lõpule viia. Kohtu esimees võib muu hulgas:

- 1) määrata kohtunikule menetlustoimingu tegemiseks või sõltuvalt asjaoludest menetluse lõpuleviimiseks mõistliku tähtaja;
 - 2) anda kohtunikule menetluse läbiviimiseks ning töö ja tööaja korraldamiseks muid korralduslikke juhiseid;
 - 3) jaotada tööjaotusplaani arvestades kohtunike vahel ümber kohtuasju;
 - 4) erandjuhul kalduda töö jaotamisel kõrvale ka tööjaotusplaanist, eelkõige arvestades kohtuasja eripära, kohtuniku spetsialiseerumist ja kohtunike erinevat tööga koormatust.
- [RT I, 23.02.2011, 1- jõust. 01.09.2011]

(2) Esimese ja teise astme kohtu esimehe kohustuste täitmise üle teostab järelevalvet justiitsminister. Justiitsminister võib nõuda kohtu esimehelt seletusi õigusemõistmise korra kohase toimimise kohta kohtus.

(3) Kinnistusosakonna ja registriosakonna tegevusvaldkonnas teostavad järelevalvet kohtudirektor ja justiitsminister. Kohtudirektori üle teostab järelevalvet justiitsminister. Justiitsminister võib nõuda nimetatud osakondade töötajatelt ja kohtu kohtudirektorilt seletusi, kontrollida asjaajamist, eelarve täitmist ja koguda muud vajalikku teavet. Järelevalve korra [kehtestab justiitsminister](#).
[RT I 2008, 17, 118- jõust. 01.06.2008]

§ 46. Kohtute aruandlus

Esimese ja teise astme kohtud esitavad justiitsministrile kohtuasjade kohta statistilise aruande. Aruande vormi kinnitab ja esitamise tähtaja määrab justiitsminister.

7. peatükk KOHTUNIKUKS NIMETAMINE

§ 47. Kohtunikule esitatavad nõuded

(1) Kohtunikuks võib nimetada Eesti Vabariigi kodaniku, kes:
1) on omandanud õiguse õppesuunal vähemalt riiklikult tunnustatud magistrikraadi, sellele vastava kvalifikatsiooni Eesti Vabariigi haridusseaduse § 28 lõike 2²tähenduses või sellele vastava välisriigi kvalifikatsiooni;

[RT I 2008, 29, 189- jõust. 01.07.2008]

2) oskab eesti keelt keeelseaduses sätestatud C1-tasemel või sellele vastaval tasemel;
[RT I 2009, 4, 27- jõust. 26.01.2009]

- 3) on kõrgete kõlbeliste omadustega;
- 4) on kohtunikutööks vajalike võimete ja isikuomadustega.

(1¹) [Kehtetu -RT I 2008, 29, 189- jõust. 01.07.2008]

(2) Kohtunikuks ei või nimetada isikut:

- 1) kes on süüdi mõistetud kuriteo toimepanemise eest;
- 2) kes on kohtuniku-, notari-, vandetõlgi või kohtutäituri ametist tagandatud;
- 3) kes on advokatuurist välja heidetud;
- 4) kes on avalikust teenistusest vabastatud distsiplinaarsüüteo eest;

- 5) kes on pankrotivõlgnik;
- 6) kelle audiitori kutsetegevus on lõpetatud, välja arvatud lõpetamine audiitori avalduse alusel;
- 7) kellelt on patendivolniku kutse ära võetud, välja arvatud kutse äravõtmine patendivolniku avalduse alusel.

§ 48. Kohtuniku teenistusvanus

Kohtuniku teenistusvanuse ülemmäär on 67 aastat, kui käesolevas seaduses ei ole sätestatud teisiti.
[RT I, 29.06.2012, 3- jõust. 01.07.2012]

§ 49. Kohtuniku ametikitsendused

(1) Kohtunik ei või väljaspool kohtunikuametit töötada mujal kui õppe- või teadustööl. Kohtunik peab oma ametivälisest töötamisest teatama kohtu esimehele. Ametivälised tööülesanded ei tohi kahjustada kohtuniku ametikohustuste täitmist ega kohtuniku sõltumatust õigusemõistmisel.

- (2) Kohtunik ei või olla:
- 1) Riigikogu liige ega valla- või linnavolikogu liige;
 - 2) erakonna liige;
 - 3) äriühingu asutaja, juhtimisõiguslik osanik, juhatuse või nõukogu liige ega välismaa äriühingu filiaali juhataja;
 - 4) pankrotihaldur, pankrotitoimkonna liige ega kinnisasja sundvalitseja;
 - 5) vaidlevate poolte valitud vahekohtunik.
- [RT I 2006, 48, 357- jõust. 18.11.2006]

§ 50. Esimese astme kohtu kohtunik

(1) Maa-, linna- või halduskohtu kohtunikuks (maa-, linna- või halduskohtunikuks) võib nimetada isiku, kes on läbinud kohtuniku ettevalmistusteenistuse või on sellest vabastatud ja on sooritanud kohtunikueksami.

(2) Kohtuniku ettevalmistusteenistust ei pea olema läbinud isik, kes on vahetult enne kohtunikueksami sooritamist töötanud kaks aastat vandeadvokaadi või prokurörina, välja arvatud prokuröri abina, samuti isik, kes on varem töötanud kohtunikuna ning kelle kohtunikuametist vabastamisest ei ole möödunud rohkem kui 10 aastat.

[RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

§ 51. Ringkonnakohtu kohtunik

Ringkonnakohtu kohtunikuks (ringkonnakohtunikuks) võib nimetada isiku, kes on kogenud ja tunnustatud jurist ning on sooritanud kohtunikueksami. Kohtunikueksamist on vabastatud isik, kes vahetult enne nimetamist töötas kohtunikuna.

§ 52. Riigikohtu kohtunik

Riigikohtu kohtunikuks (riigikohtunikuks) võib nimetada isiku, kes on kogenud ja tunnustatud jurist.

§ 53. Avalik konkurss

(1) Kohtunikud nimetatakse ametisse avaliku konkursi alusel.

(2) Avaliku konkursi maakohtu, halduskohtu ja ringkonnakohtu kohtuniku vaba koha täitmiseks kuulutab välja justiitsminister. Konkursi Riigikohtu kohtuniku vaba koha täitmiseks kuulutab välja Riigikohtu esimees.

(3) Konkursi vaba kohtunikukoha täitmiseks kuulutatakse välja väljaandes Ametlikud Teadaanded. Avaldus esitatakse Riigikohtu esimehele ühe kuu jooksul pärast konkursiteate avaldamist.

(4) Kui vaba kohtunikukoht täidetakse käesoleva seaduse §-s 57 või 58 sätestatud korras, siis konkursi välja ei kuulutata.

[RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

§ 54. Isikuomaduste sobivuse selgitamine

(1) Kohtunikuks kandideerija isikuomaduste sobivust hinnatakse vestluse alusel. Kohtunikueksamikomisjon võib arvestada ka muid kohtuniku ülesannete täitmiseks olulisi andmeid, teha järelepärimisi ning küsida kohtunikukandidaadi juhendaja arvamust.

(2) Kohtunikuks kandideerija peab enne kohtunikuks nimetamist läbima julgeolekukontrolli, välja arvatud juhul, kui ta omab kehtivat juurdepääsuluba täiesti salajase taseme riigisaladusele juurdepääsuks või kui ta on

kandidaadiks saamise ajal ametikohal, millel on ametikohajärgne õigus juurdepääsuks kõigile riigisaladuse tasemetele.

[RT I 2007, 16, 77- jõust. 01.01.2008]

(3) Julgeolekukontrolli läbimiseks täidab kohtunikuks kandideerija riigisaladusele juurdepääsu loa taotleja ankeedi ja allkirjastab nõusoleku, millega lubab julgeolekukontrolli teostaval asutusel saada julgeolekukontrolli teostamise ajal enda kohta teavet füüsilistelt ja juriidilistelt isikutelt ning riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutustelt ja organitelt, ning esitab need kohtunikuksamikomisjoni kaudu Kaitsepolitseiametile.

[RT I 2007, 16, 77- jõust. 01.01.2008]

(4) Kohtunikuks kandideerija julgeolekukontrolli teostab Kaitsepolitseiamet julgeolekuasutuste seaduses ettenähtud korras.

[RT I 2007, 16, 77- jõust. 01.01.2008]

(5) Julgeolekukontrolli tulemusena kogutud andmed ja arvamuse edastab Kaitsepolitseiamet kohtunikuksamikomisjonile kolme kuu jooksul arvates käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud dokumentide saamisest.

[RT I 2007, 16, 77- jõust. 01.01.2008]

(6) Julgeolekukontrolli käigus kogutud andmetele tuginedes võib kohtunikuks kandideerija ametisse nimetada üheksa kuu jooksul alates ajast, kui Kaitsepolitseiamet julgeolekukontrolli käigus kogutud teabe kohtunikuksamikomisjonile edastas. Nimetatud tähtajast hiljem võib kohtunikuks kandideerija ametisse nimetada pärast uue julgeolekukontrolli läbimist.

[RT I 2007, 16, 77- jõust. 01.01.2008]

(7) Kohtunikuksamikomisjon edastab oma otsuse ja käesoleva paragrahvi lõigetes 3 ja 5 nimetatud dokumendid Riigikohtu üldkogule ning teeb otsuse teatavaks eksamineeritule.

[RT I 2007, 16, 77- jõust. 01.01.2008]

§ 54¹. Riigikohtu esimehe kandidaadi julgeolekukontroll

(1) Riigikohtu esimehe kandidaat peab enne Riigikohtu esimeheks nimetamist läbima julgeolekukontrolli, välja arvatud juhul, kui ta omab kehtivat juurdepääsuluba täiesti salajase taseme riigisaladusele juurdepääsuks või kui ta on kandidaadiks saamise ajal ametikohal, millel on ametikohajärgne õigus juurdepääsuks kõigile riigisaladuse tasemetele.

[RT I 2007, 16, 77- jõust. 01.01.2008]

(2) Riigikohtu esimehe kandidaadi staatuse omandab isik, kellele Vabariigi President on teinud ametisse kandideerimise ettepaneku ja kes on andnud kirjaliku nõusoleku kandideerimiseks.

(3) Riigikohtu esimehe kandidaadi julgeolekukontrolli teostab Kaitsepolitseiamet julgeolekuasutuste seaduses ettenähtud korras.

[RT I 2007, 16, 77- jõust. 01.01.2008]

(4) Julgeolekukontrolli läbimiseks esitab Riigikohtu esimehe kandidaat Vabariigi Presidendi Kantslei kaudu Kaitsepolitseiametile riigisaladusele juurdepääsu loa taotleja täidetud ankeedi ja kirjaliku nõusoleku, millega lubatakse julgeolekukontrolli teostaval asutusel saada julgeolekukontrolli teostamise ajal tema kohta teavet füüsilistelt ja juriidilistelt isikutelt ning riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutustelt ja organitelt.

[RT I 2007, 16, 77- jõust. 01.01.2008]

(5) Kaitsepolitseiamet edastab julgeolekukontrolli tulemusena kogutud andmed Vabariigi Presidendile kolme kuu jooksul, arvates käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud dokumentide saamisest, lisades oma arvamuse Riigikohtu esimehe kandidaadi vastavuse kohta riigisaladusele juurdepääsu loa saamise tingimustele.

(6) Kui Riigikohtu esimehe volitused on lõppenud ennetähtaegselt, tuleb julgeolekukontroll Riigikohtu esimehe kandidaadi suhtes teostada ühe kuu jooksul, arvates käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud dokumentide saamisest. Vabariigi Valitsuse julgeolekukomisjoni loal võib julgeolekukontrolli teostamise ajalaega pikendada ühe kuu võrra, kui esinevad riigisaladuse seaduse ja salastatud välisteabe seaduse § 33 lõike 4 punktis 1 või 2 nimetatud asjaolu või on ühe kuu jooksul võimalik punktis 3 või 4 nimetatud asjaolu ilmnemine.

[RT I 2007, 16, 77- jõust. 01.01.2008]

(7) Julgeolekukontrolli käigus kogutud andmetele tuginedes võib Riigikohtu esimehe kandidaadi ametisse nimetada üheksa kuu jooksul alates ajast, kui julgeolekukontrolli teostanud asutus julgeolekukontrolli käigus kogutud teabe Vabariigi Presidendile edastas. Nimetatud tähtajast hiljem võib Riigikohtu esimehe kandidaadi ametisse nimetada pärast uue julgeolekukontrolli läbimist.

[RT I 2007, 16, 77- jõust. 01.01.2008]

§ 55. Kohtunikuks nimetamine

(1) Esimese ja teise astme kohtunikud nimetab ametisse Vabariigi President Riigikohtu üldkogu ettepanekul. Riigikohtu üldkogu kuulab enne ära selle kohtu üldkogu arvamuse, kuhu isik kandideerib.

(2) Kui vabale kohtunikukohale kandideerib mitu isikut, otsustab Riigikohtu üldkogu, kelle kohta teha Vabariigi Presidendile ettepanek kohtuniku ametisse nimetamiseks. Riigikohtu üldkogu otsus tehakse kandideerijale teatavaks.

(3) Vabariigi Presidendi poolt ametisse nimetatud esimese ja teise astme kohtuniku määrab kohtu teenistusse Riigikohtu üldkogu. Esimese astme kohtuniku teenistusse määramisel määrab Riigikohtu üldkogu ka kohtumaja, mis saab kohtuniku alaliseks teenistuskohaks.

(4) Riigikohtu kohtuniku nimetab ametisse Riigikogu Riigikohtu esimehe ettepanekul. Riigikohtu esimees kuulab enne ära Riigikohtu üldkogu ja kohtute haldamise nõukoja arvamuse kandideerija kohta.
[RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

(5) Esimese astme kohtuniku nimetamisel teise astme kohtunikuks ei maksta talle tema kasutamata jäänud aegumata põhipuhkuse eest hüvitist ning puhkuse arvestus jätkub teise astme kohtus.
[RT I, 06.07.2012, 1- jõust. 01.04.2013]

§ 56. Kohtunikuvanne

(1) Ametisse nimetamisel annab kohtunik järgmise vande:
«Töotan jääda ustavaks Eesti Vabariigile ja tema põhiseaduslikule korrale. Töotan mõista õigust oma südametunnistuse järgi kooskõlas Eesti Vabariigi põhiseaduse ja seadustega.»

(2) Riigikohtunikud annavad vande Riigikogu ees ja ülejäänud kohtunikud Vabariigi Presidendi ees.

(3) Kohtunikuvande tekst säilitatakse kohtuniku isikutoimikus Riigikohtus.
[RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

§ 57. Kohtuniku üleviimine

(1) Riigikohtu üldkogu võib kohtuniku tema nõusolekul ja justiitsministri ettepanekul määrata kohtunikuametisse teise sama astme või madalama astme kohtusse. Esimese astme kohtuniku võib kohtu üldkogu määrata tema nõusolekul alaliselt teenistusse sama kohtu teise kohtumajja.
[RT I 2008, 59, 330- jõust. 01.01.2009]

(2) Sama asula piires võib kohtu esimees õigusemõistmise korraldamise huvides määrata kohtuniku tema nõusolekuta alaliselt teenistusse teise sama kohtu kohtumajja. Kohtu esimees kuulab enne ära kohtu üldkogu arvamuse.
[RT I 2008, 59, 330- jõust. 01.01.2009]

(3) Kohtuniku üleviimisel teise sama astme või madalama astme kohtusse, välja arvatud Riigikohtu kohtuniku üleviimisel madalama astme kohtusse, ei maksta talle tema kasutamata jäänud aegumata põhipuhkuse eest hüvitist ning puhkuse arvestus jätkub kohtus, kuhu kohtunik üle viidi.
[RT I, 06.07.2012, 1- jõust. 01.04.2013]

§ 58. Kohtuniku töötamine Riigikohtus ja Justiitsministeeriumis

(1) Kohtuniku võib tema soovil ja kohtu esimehe nõusolekul üle viia kuni kolmeks aastaks Riigikohtu või Justiitsministeeriumi teenistusse. Riigikohtu või Justiitsministeeriumi teenistuses oleku ajal peatuvad kohtuniku volitused. Tal säilivad Riigikohtu või Justiitsministeeriumi teenistuses oleku ajal kohtunikupalk ja muud tagatised.

(2) Kohtunik võib samasse kohtusse vabale kohtunikukohale tagasi pöörduda, teatades sellest vastava kohtu esimehele vähemalt üks kuu ette.

(3) Riigikohtu üldkogu võib Riigikohtu või Justiitsministeeriumi teenistusest lahkuda sooviva kohtuniku tema nõusolekul määrata kohtunikuks teise sama või madalama astme kohtusse. Kui sellega seoses kohtunikule makstav palk oleks väiksem võrreldes sellega, mis kohtunik oleks saanud, kui ta oleks tagasi pöördunud samasse kohtusse vabale kohtunikukohale, säilitatakse talle kuue kuu jooksul kõrgem palk.

(4) Kui kohtunikul pärast Riigikohtu või Justiitsministeeriumi teenistusest lahkumist puudub võimalus tagasi pöörduda samasse kohtusse vabale kohtunikukohale ja ta ei soovi asuda teise kohtusse, vabastatakse kohtunik ametist ning talle makstakse hüvitisena kuue kuu ametipalk. Hüvitis arvutatakse selle määramise ajal kehtivast ametipalgast kohtunikukohal, millel kohtunik viimati enne Justiitsministeeriumisse või Riigikohtusse siirdumist töötas.
[RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

§ 58¹. Kohtuniku töötamine rahvusvahelises kohtuinstitutsioonis ja osalemine eksperdina rahvusvahelisel tsiviilmissioonil

(1) Kohtuniku valimisel või nimetamisel rahvusvahelise kohtuinstitutsiooni kohtunikuks või osalemisel eksperdina rahvusvahelisel tsiviilmissioonil kohtuniku volitused ja teenistussuhe peatuvad.

(1¹) Kohtuniku osalemine eksperdina rahvusvahelisel tsiviilmissioonil tuleb kooskõlastada kohtu esimehega ning esimese ja teise astme kohtu kohtunike puhul lisaks ka justiitsministriga. Kohtuniku osalemise korral rahvusvahelisel tsiviilmissioonil kohaldatakse rahvusvahelisel tsiviilmissioonil osalemise seadust, kui käesolev seadus ei sätesta teisiti.

(2) Kohtunik võib samasse kohtusse vabale kohtunikukohale tagasi pöörduda, teatades sellest vastava kohtu esimehele vähemalt üks kuu ette.

(3) Riigikohtu üldkogu võib rahvusvahelise kohtuinstitutsiooni teenistusest lahkuva või rahvusvaheliselt tsiviilmissioonilt naasva kohtuniku tema nõusolekul määrata kohtunikuks teise sama või madalama astme kohtusse. Kui sellega seoses kohtunikule makstav palk oleks väiksem võrreldes sellega, mis kohtunik oleks saanud, kui ta oleks tagasi pöördunud samasse kohtusse vabale kohtunikukohale, säilitatakse talle kuue kuu jooksul kõrgem palk.

(4) Kui kohtunikul pärast rahvusvahelise kohtuinstitutsiooni teenistusest lahkumist või rahvusvaheliselt tsiviilmissioonilt naasmist puudub võimalus tagasi pöörduda samasse kohtusse vabale kohtunikukohale ja ta ei soovi asuda teise kohtusse, vabastatakse kohtunik ametist vastavalt käesoleva seaduse § 99 lõike 1 punktile 6 ning talle makstakse hüvitisena kuue kuu ametipalk. Hüvitis arvutatakse selle määramise ajal kehtivast ametipalgast kohtunikukohal, millel kohtunik viimati enne rahvusvahelisse kohtuinstitutsiooni või rahvusvahelisele tsiviilmissioonile siirdumist töötas.

(5) Rahvusvahelise kohtuinstitutsiooni teenistuses või eksperdina rahvusvahelisel tsiviilmissioonil olnud aeg loetakse kohtunikuna töötatud aja hulka.

[RT I, 04.03.2011, 1- jõust. 01.04.2011]

§ 58². Kohtuniku teenistuselähetus

Kohtuniku teenistuselähetusse saatmise korral kohaldatakse käesolevas seaduses reguleerimata osas avaliku teenistuse seaduse § 44.

[RT I, 29.12.2012, 1- jõust. 01.04.2013]

§ 59. Kohtuniku teenistusleht

(1) Kohtuniku kohta peetakse teenistuslehte, milles märgitakse:

- 1) kohtuniku nimi ja isikukood;
- 2) sünniaeg ja -koht;
- 3) [kehtetu -RT I, 06.07.2012, 1- jõust. 01.04.2013]
- 4) [kehtetu -RT I, 06.07.2012, 1- jõust. 01.04.2013]
- 5) andmed õigushariduse ja akadeemilise kraadi kohta;
- 6) ametivande andmise kuupäev;
- 7) teenistuskäik;
- 8) [kehtetu -RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]
- 9) distsiplinaarkolleegiumi otsused ja karistuse kustutamise aeg.

[RT I, 06.07.2012, 1- jõust. 01.04.2013]

(2) Kohtuniku teenistuslehe pidamist korraldab Riigikohtu esimees.

(3) [Kehtetu -RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

(4) Teenistusest lahkuvale kohtunikule antakse tema soovil teenistuslehe ärakiri.

[RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

§ 60. Kohtuniku isikutoimik

[RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

(1) Kohtuniku kohta peetakse isikutoimikut, kuhu võetakse:

- 1) õigusharidust ja akadeemilist kraadi tõendava dokumendi ärakiri;
- 2) kohtunikuksamikomisjoni otsus;
- 3) isikutunnistuse ärakiri;
- 4) kohtunikuks nimetamise otsus;
- 5) distsiplinaarkolleegiumi otsused;
- 6) kohtunikuametist vabastamise või tagandamise otsus.

(2) Isikutoimikusse võib lisada muid kohtuniku kutsetegevust kajastavaid dokumente.

(3) Kohtuniku isikutoimiku pidamist korraldab Riigikohtu esimees.

(4) [Kehtetu -RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

8. peatükk

KOHTUNIKU ETTEVALMISTUSTEENISTUS

§ 61. Kohtunikukandidaat

(1) Kohtunikukandidaadiks võib nimetada isiku, kes vastab kohtunikule esitatavatele nõuetele.

(2) Avaliku konkursi kohtunikukandidaadi kohale kuulutab välja justiitsminister väljaandes Ametlikud Teadaanded. Avaldused esitatakse justiitsministrile ühe kuu jooksul pärast konkursiteate avaldamist.

(3) Kohtunikukandidaat on kohtuasutuse ametnik, kelle nimetab ettevalmistusteenistuse ajaks ametisse kohtu esimees kohtunikueksamikomisjoni ettepanekul. Kohtunikueksamikomisjon kontrollib eelnevalt avalduse esitanud isikute õigusosalaseid teadmisi ja viib läbi vestluse.

(4) Kohtunikukandidaat läbib ettevalmistusteenistuse.

(5) Kohtunikukandidaadi ametipalga suuruse kehtestab justiitsminister.

(6) Kohtunikukandidaatide arvu määrab justiitsminister.
[RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

§ 61¹. Kohtunikukandidaadiks taotleja usaldusvärsuse kontrollimine

(1) Kohtunikukandidaadiks taotleja esitatud andmete õigsuse kontrollimiseks on kohtunikueksamikomisjoni esimehel või tema poolt nimetatud kohtunikueksamikomisjoni liikmel õigus:

1) pöörduda riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste ja ametiisikute, samuti füüsiliste ja juriidiliste isikute poole järelepärimistega kohtunikukandidaadiks taotleja andmete kohta;

2) vestelda kohtunikukandidaadiks taotleja, samuti tööandja ja õppeasutuse esindajate ning teiste isikutega, et selgitada välja kandidaadi kõlbelisi ja teisi isikuomadusi ning küsitletava isiku nõusolekul võtta temalt kirjalik seletus.

(2) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 1 nimetatud järelepärimise saanud asutus või isik vastab järelepärimisele viivitamata. Suuliselt esitatud järelepärimise ja sellele saadud vastuse jäädvustab järelepärimise esitaja kirjalikult.

(3) Kohtunikukandidaadiks taotlejat teavitatakse tema suhtes tehtud kontrollist ja võimaldatakse tal tutvuda kontrolli käigus kogutud andmetega.

(4) Kui kohtunikukandidaadiks taotleja esitas eksamikomisjonile tahtlikult valeandmeid või varjas olulist teavet, arvatakse ta eksamikomisjoni otsusega konkursilt välja.
[RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

§ 62. Ettevalmistusteenistus

(1) Ettevalmistusteenistuse kestel valmistatakse kohtunikukandidaat ette kohtunikuametiks.

(2) Ettevalmistusteenistus toimub kohtuasutuses, kuhu kohtunikukandidaat on ametisse nimetatud. Osa ettevalmistusteenistusest toimub kohtunikukandidaadi ettevalmistuskavas nimetatud teistes kohtutes, nii et kohtunikukandidaat oleks ettevalmistusteenistuses olnud nii maa-, haldus- kui ka ringkonnakohtus. Osa ettevalmistusteenistusest võib toimuda Riigikohtus, prokuratuuris või advokatuuris või täidesaatva riigivõimu või kohaliku omavalitsuse asutuses.

(3) Ajaks, mil ettevalmistusteenistus toimub teises kohtus, nimetab teise kohtu esimees kohtunikukandidaadile juhendaja selle kohtu kohtunike hulgast.

(4) Kohtunikukandidaadi ettevalmistuskava kinnitab kohtunikueksamikomisjon.

(5) Ettevalmistusteenistus kestab kaks aastat.

(6) Kohtunikukandidaadi ettevalmistusteenistuse tähtaja möödumisel kohtunikukandidaadi teenistussuhe lõpetatakse.

(7) Kui kohtunikukandidaat ettevalmistusteenistuse ajal kohtunikueksamit ei soorita, kestab ettevalmistusteenistus kuni kohtunikueksami sooritamiseni või teenistussuhte lõpetamiseni käesoleva seaduse § 67 lõike 3 alusel.

(8) Kui kohtunikukandidaat sooritab kohtunikueksami ettevalmistusteenistuse ajal, aga teda ei nimetata kohtunikuks, pikendab kohtu esimees tema soovil ettevalmistusteenistust kuni kohtunikuks nimetamiseni, kuid mitte kauemaks kui kolmeks aastaks ettevalmistusteenistuse ajal sooritatud kohtunikueksamist arvates.

(9) Ettevalmistusteenistuse pikendamisel käesoleva paragrahvi lõigete 7 ja 8 alusel kohtunikukandidaadile juhendavat kohtunikku ei määrata.
[RT I, 06.07.2012, 1- jõust. 01.04.2013]

(10) Kohtunikueksamikomisjoni põhistatud ettepanekul lõpetab kohtu esimees kohtunikukandidaadi teenistussuhte ettevalmistusteenistuse ebarahuldavate tulemuste tõttu.

(11) Avaliku teenistuse seaduses sätestatud alustel vabastab kohtu esimees kohtunikukandidaadi kohtunikueksamikomisjoni nõusolekul. Teenistussuhte lõpetamisest kohtunikukandidaadi algatusel teavitab kohtu esimees kohtunikueksamikomisjoni ja justiitsministrit.

(12) Distsiplinaarkaristuse määrab kohtu esimees kohtunikukandidaadile kohtunikueksamikomisjoni nõusolekul.
[RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

§ 63. Ettevalmistusteenistuse korraldamine

(1) Kohtu esimees nimetab kohtunikueksamikomisjoni ettepanekul kohtuniku, kes kohtunikukandidaati juhendab.

(2) Ettevalmistusteenistuse eesmärk on anda kohtunikukandidaadile vajalikud teadmised ja vilumus ning selgitada, kas kohtunikukandidaat oma isikuomaduste poolest sobib kohtunikuks. Kohtunikukandidaat kaasatakse kohtuasjade ettevalmistamisse ja ta võib täita istungisekretäri või kohtunõuniku ülesandeid. Ettevalmistusteenistuse pikendamise korral käesoleva seaduse § 62 lõike 7 alusel võib kohtunikukandidaat täita ka õigusteenistuse juhi ülesandeid.

(3) Kohtunikukandidaadi soovil antakse talle kohtunikueksamiks valmistumiseks 30 kalendripäeva õppepuhkust palga säilitamisega.
[RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

§ 64. Ettevalmistusteenistusest vabastamine ja teenistusaja lühendamine

(1) Kohtunikueksamikomisjon võib põhistatud otsusega vabastada ettevalmistusteenistusest isiku, kes on kogenud ja tunnustatud jurist ning kelle puhul kohtunikueksamikomisjon kahtluseta leiab, et varasem kogemus lubab isikul kohtnikuametisse asuda ilma ettevalmistusteenistust läbimata.

(2) Kohtunikueksamikomisjon võib isiku ettevalmistusteenistust kuni ühe aasta võrra lühendada, kui isik on vähemalt kaks aastat töötanud advokaadi või prokurörina, kohtu konsultandi, kohtunõuniku või kohtunikuna.
[RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

§ 65. Kohtunikukandidaadi aruandlus ja kontroll ettevalmistusteenistuse üle

(1) Kohtunikukandidaat esitab ettevalmistusteenistuse kohta aruandeid kohtunikueksamikomisjoni kehtestatud korras.

(2) Kohtunikueksamikomisjon hindab ettevalmistusteenistuse käiku ning vajaduse korral annab kohtu esimehele või kohtunikukandidaati juhendavale kohtunikule suuniseid selle paremaks korraldamiseks.

(3) Hinnates ettevalmistusteenistuse tulemused ebarahuldavaks, teeb kohtunikueksamikomisjon kohtu esimehele ettepaneku kohtunikukandidaadi teenistussuhte lõpetada (§ 62 lõige 10).
[RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

§ 66. Kohtunikueksam

(1) Kohtunikueksam koosneb suulisest ja kirjalikust osast.

(2) Kohtunikueksami suuline osa seisneb kohtunikukandidaadi teoreetiliste teadmiste kontrollimises.

(3) Kohtunikueksami kirjalik osa seisneb kaasusülesannete lahendamises.

§ 67. Kohtunikueksami tegemine

(1) Kohtunikukandidaat teeb kohtunikueksami ettevalmistusteenistuse ajal, kuid mitte varem kui neli kuud enne ettevalmistusteenistuse lõppu. Isik, kes käesoleva seaduse § 64 lõike 1 järgi võidakse ettevalmistusteenistusest

vabastada, võib esitada sellekohase avalduse kohtunikueksamikomisjonile. Kui isik ettevalmistusteenistusest vabastatakse, määrab eksamija kohtunikueksamikomisjon.

(2) Kui kohtunikukandidaat eksamit ettevalmistusteenistuse ajal ei soorita, teeb ta korduseksami. Sel juhul pikeneb ettevalmistusteenistus korduseksami, kuid mitte rohkem kui kuus kuud.

(3) Teist korda korduseksamit teha ei ole lubatud. Kui korduseksam jääb sooritamata, lõpetatakse ettevalmistusteenistuses oleva kohtunikukandidaadiga teenistussuhe.

(4) Kohtunikueksami aja ja koha määrab kohtunikueksamikomisjon.

(5) Kui isikut ei ole nimetatud kohtunikuks viie aasta jooksul pärast kohtunikueksami sooritamist, peab ta kohtunikuametisse nimetamiseks sooritama eksami uuesti. Ettevalmistusteenistust teist korda läbida ei tule. Ettevalmistusteenistus tuleb uuesti läbida juhul, kui ettevalmistusteenistuse lõppemisest on möödunud enam kui 10 aastat.

[RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

§ 68. Eksamitulemuste hindamine

(1) Kohtunikueksami osade tulemusi hinnatakse hinnetega nullist kümneni. Eraldi hinded antakse eksami suulisele ja kirjalikule osale.

(2) Eksamikomisjoni hinne on komisjoniliikmete hinnete keskmine, mis ümardatakse täisarvuks.

(3) Eksam on sooritatud, kui nii suulise kui ka kirjaliku osa keskmine hinne on vähemalt viis.

§ 69. Kohtunikueksamikomisjon

(1) Kohtunikueksamikomisjon moodustatakse 10-liikmelisena viieks aastaks.

(2) Kohtunikueksamikomisjoni kuuluvad kohtunike täiskogu valitud kaks esimese astme kohtunikku, kaks ringkonnakohtunikku ja kaks riigikohtunikku, üks Tartu Ülikooli õigusteaduskonna nõukogu määratud õigusteadlane, justiitsministri määratud Justiitsministeeriumi esindaja, advokatuuri juhatuse määratud vandeadvokaat ja riigi peaprokuröri määratud riigiprokurör.

(3) Kohtunikueksamikomisjoni esimees moodustab eksami läbiviimiseks vähemalt viieliikmelise komisjoni koosseisu, milles on vähemalt kolm kohtunikku.

(4) Kohtunikueksamikomisjoni töökorra kinnitab kohtunikueksamikomisjon.

(5) Kohtunikueksamikomisjoni tehnilise teenindamise tagab Riigikohus.

9. peatükk KOHTUNIKU KOHUSTUSED

§ 70. Üldkohustused

(1) Kohtunik täidab oma ametikohustusi erapooletult ja omakasupüüdmatult ning järgib teenistushuve ka väljaspool teenistust.

(2) Kohtunik käitub laitmatult nii teenistuses kui ka väljaspool seda, hoidudes tegudest, mis kahjustavad kohtu mainet.

(3) Kohtunik lähtub teenistuskohustuste täitmisel avaliku teenistuse seaduse §-dest 55 ja 56, § 58 lõikest 1 ja §-st 59.

[RT I, 06.07.2012, 1- jõust. 01.04.2013]

§ 71. Vaikimiskohustus

(1) Kohtunik ei või avaldada andmeid, mis on talle teatavaks saanud kinniseks kuulutatud kohtuistungil.

(2) Kohtunik võib avaldada asjaolusid, mille suhtes kehtib vaikimiskohustus, üksnes Riigikohtu üldkogu loa kohtumenetluses või kriminaalasja kohtueelses menetluses.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud loa saamiseks võivad Riigikohtu üldkogu poole pöörduda asja menetlev kohus või uurimisasutus ning vaikimiskohustusega seotud kohtunik.

(4) Kohtuniku vaikumiskohustus on tähtajatu ja kehtib ka pärast teenistussuhte lõppemist.

§ 72. Nõupidamissaladuse hoidmise kohustus

(1) Kohtunik ei või avaldada kohtulahendi tegemisel toimunud arutlusi.

(2) Nõupidamissaladuse hoidmise kohustus on tähtajatu ja kehtib ka pärast teenistussuhte lõppemist.

§ 73. Juhendamiskohustus

Kohtunik peab juhendama ettevalmistusteenistuses olevaid kohtunikukandidaate, kohtunikuabikandidaate ja üliõpilastest praktikante. Kohtunikku ei või kohustada samal ajal juhendama üle kahe kohtuniku- või kohtunikuabikandidaadi või praktikandi.

§ 74. Enesetäiendamine

Kohtunik peab oma erialateadmisi ja -oskusi pidevalt täiendama ning osalema koolituses.

10. peatükk KOHTUNIKU SOTSIAALTAGATISED

§ 75. Kohtuniku ametipalk

Kohtuniku ametipalk sätestatakse Riigikogu ja Vabariigi Presidendi poolt nimetatavate riigiametnike ametipalkade seadusega.

§ 76. Kohtuniku lisatasud

(1) Kohtunikule makstakse lisaks ametipalgale teenistusaastate eest lisatasu alates kohtunikuna töötamise:

- 1) viiendast aastast 5% ametipalgast;
- 2) kümnendast aastast 10% ametipalgast;
- 3) viieteiskümnendast aastast 15% ametipalgast.

(2) Esimese ja teise astme kohtu esimehele makstakse lisatasu esimehe ülesannete täitmise eest:

- 1) 15% tema ametipalgast, kui kohtunike arv kohtus on kuni 14;
- 2) 25% tema ametipalgast, kui kohtunike arv kohtus on 15-35;
- 3) 35% tema ametipalgast, kui kohtunike arv kohtus on vähemalt 36.

(3) Justiitsminister võib kohtu esimehe ettepanekul ning kohtute haldamise nõukoja nõusolekul määrata kohtumaja juhile lisatasu kuni 5% kohtuniku ametipalgast, kui kohtumajas on alalises teenistuses 3-10 kohtunikku ning kuni 10%, kui kohtumajas on alalises teenistuses üle 10 kohtuniku.

(4) Kohtunikukandidaati, kohtunikuabikandidaati või üliõpilasest praktikanti juhendavale kohtunikule makstakse juhendamise ajal iga juhendatava eest lisatasu 5% ametipalgast.

(5) Kohtuniku palk koos käesoleva paragrahvi lõikes 1 ettenähtud lisatasuga ei tohi ületada kõrgema astme kohtu kohtuniku ametipalka. Riigikohtu liikme palk koos lõikes 1 ettenähtud lisatasuga ei tohi ületada Riigikohtu esimehe ametipalka.

[RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]

§ 77. Kohtunikupension

(1) Kohtunikupension on:

- 1) kohtuniku vanaduspension;
- 2) kohtuniku väljateenitud aastate pension;
- 3) kohtuniku töövõimetuspension;
- 4) kohtuniku perekonnaliikme toitjakaotuspension.

(2) Kohtunikupensioni ei maksta kohtunikuna töötamise ajal. Kui pensionile läinud kohtunik teeb muud tööd, makstakse talle kohtunikupensioni täies ulatuses, sõltumata töötasu suurusel.

(3) Kohtunikupensioni ei määrata isikule, kes on ametist tagandatud distsiplinaarsüüteo eest või kes on süüdi mõistetud tahtliku kuriteo eest. Kohtunikupension võetakse ära isikult, kes on süüdi mõistetud õigusemõistmise vastases kuriteos.

(3¹) Isik, kes on süüdi mõistetud karistusseadustiku 15. peatükis või 17. peatüki 2. jaos sätestatud süüteo eest, mille eest karistusseadustik näeb ette vähemalt kuni viieaastase vangistuse, kaotab õiguse käesolevas seaduses sätestatud kohtuniku vanaduspensionile ja kohtuniku väljateenitud aastate pensionile.

[RT I 2009, 15, 94- jõust. 10.03.2009, kohaldatakse isikule, kelle suhtes jõustub süüdimõiste kohtuotsus pärast seaduse jõustumist.]

(3²) Kui isikule maksti käesolevas seaduses sätestatud vanaduspension ja kohtuniku väljateenitud aastate pensioni, siis lõpetatakse pensioni maksmine kohtuotsuse jõustumise kuule järgnevalt kuust. Käesolevas seaduses sätestatud pensionile õiguse kaotamise korral säilib isikul õigus taotleda pensioni üldistel alustel. [RT I 2009, 15, 94- jõust. 10.03.2009, kohaldatakse isikule, kelle suhtes jõustub süüdimõistetv kohtuotsus pärast seaduse jõustumist.]

(3³) Kohus on kohustatud 10 tööpäeva jooksul kohtuotsuse jõustumisest arvates kirjalikult teatama Sotsiaalkindlustusametile asjaolust, millega seoses kaob isikul õigus käesolevas seaduses sätestatud kohtuniku vanaduspensionile ja kohtuniku väljateenitud aastate pensionile. [RT I 2009, 15, 94- jõust. 10.03.2009, kohaldatakse isikule, kelle suhtes jõustub süüdimõistetv kohtuotsus pärast seaduse jõustumist.]

(4) Kohtunikupension ei suurendata avaliku teenistuse seaduse § 113 alusel. [RT I, 06.07.2012, 1- jõust. 01.04.2013]

(5) Käesolevas seaduses sätestamata juhtudel kohaldatakse kohtunikupensionile seaduses riiklike pensionide kohta sätestatud. Kohtunikupension see osa, mis ületab riiklikku pensioni või ei ole sellega kaetud, makstakse riigieelarve täiendavatest vahenditest.

§ 78. Kohtuniku vanaduspension

(1) Kohtuniku vanaduspension on õigus saada isikul, kes on kohtunikuna töötanud vähemalt viieteist aastat ning on jõudnud vanaduspensioniiikka.

(2) Õigus saada kohtuniku vanaduspension tekib 100, 90 või 80%-lise töövõime kaotuse korral pärast 15-aastast kohtunikuna töötamist ka juhul, kui kohtunik ei ole jõudnud vanaduspensioniiikka. Pensioniiikka jõudnud kohtunikul tekib 100, 90 või 80%-lise töövõime kaotuse korral õigus saada kohtuniku vanaduspension pärast 10-aastast kohtunikuna töötamist.

(3) Kohtuniku vanaduspension suuruse on 75% tema viimasest ametipalgast.

(4) Riigikohtu esimehel või isikul, kes on olnud Riigikohtu esimees, on pensioniea saabumisel õigus kohtuniku vanaduspensionile 75% ulatuses Riigikohtu esimehe ametipalgast, kui ta on Riigikohtu esimehena töötanud vähemalt seitse aastat ja 50% ulatuses, kui ta on Riigikohtu esimehena töötanud vähem kui seitse aastat.

(5) Kui kohtunik jõuab pensioniiikka pärast kohtunikuametist lahkumist, arvutatakse tema kohtunikupension selle määramise ajal kehtivast selle astme kohtuniku ametipalgast, kus isik kohtunikuna viimati töötas.

§ 79. Kohtuniku väljateenitud aastate pension

Kohtunikul, kes on kohtunikuna töötanud vähemalt 30 aastat, tekib õigus saada väljateenitud aastate pensioni 75% suuruses tema viimasest ametipalgast.

§ 80. Kohtuniku töövõimetus pension

(1) Kohtunikuna töötamise ajal tekkinud püsiva töövõimetuse korral on kohtunikul õigus saada kohtuniku töövõimetus pensioni.

(2) Kohtuniku töövõimetus pensioni suurus on:

- 1) 100%-lise töövõime kaotuse korral 75% kohtuniku viimasest ametipalgast;
- 2) 80 või 90%-lise töövõime kaotuse korral 70% kohtuniku viimasest ametipalgast;
- 3) 40–70%-lise töövõime kaotuse korral 30% kohtuniku viimasest ametipalgast.

§ 81. Kohtuniku perekonnaliikme toitjakaotuspension

Kohtuniku surma korral makstakse toitjakaotuspensionile õigust omavale perekonnaliikmele toitjakaotuspension 30% kohtuniku viimasest ametipalgast, kuid kokku mitte rohkem kui 70% kohtuniku viimasest ametipalgast.

§ 82. Pensioni suuruse muutmise

(1) Kohtunikupension arvutatakse ümber, kui muutub ametikoha palk, mille järgi kohtunikupension on arvutatud.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud juhul arvutatakse pension ümber kohtuniku ametipalga muutmise ajast alates.

§ 83. Hüvitis kohtuniku hukkumise ja töövõime kaotuse korral
[RT I, 29.12.2012, 1- jõust. 01.04.2013]

Kohtunikule või tema perekonnaliikmele makstakse kohtuniku hukkumise või töövõime kaotuse korral hüvitat avaliku teenistuse seaduse §-s 49 kehtestatud alusel ja korras.
[RT I, 29.12.2012, 1- jõust. 01.04.2013]

§ 84. Kohtuniku puhkus

- (1) Kohtunikul on õigus saada iga-aastast puhkust.
- (2) Kohtuniku puhkus on 35 kalendripäeva.
[RT I, 06.07.2012, 1- jõust. 01.04.2013]
- (3) [Kehtetu -RT I, 06.07.2012, 1- jõust. 01.04.2013]
- (4) Kohtunike puhkuste ajakava kinnitab kohtu esimees.
- (5) Kuni üheaastast erakorralist tasuta puhkust võib kohtunikule anda Riigikohtu esimees selle kohtu üldkogu nõusolekul, kus kohtunik töötab.
[RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]
- (6) Käesolevas paragrahvis reguleerimata osas kohaldatakse avaliku teenistuse seaduse § 43 lõikeid 1, 3 ja 4 ning § 48.
[RT I, 29.12.2012, 1- jõust. 01.04.2013]

§ 85. Kohtuniku ametiriietus

- (1) Kohtuistungil kannab kohtunik ametiriietusena talaari.
- (2) Talaari annab riik kohtunikule tasuta.
- (3) Talaari kirjelduse kinnitab justiitsminister.

§ 86. Muud sotsiaaltagatised

- (1) Kohtu likvideerimise või kohtumaja sulgemise või kohtunike arvu vähendamise tõttu ametist vabastatud kohtunikule makstakse hüvitisena viimase ametikoha kuue kuu ametipalk.
- (2) Hüvitat ei maksta kohtu esimehele, kes pärast kohtu esimehe ametikohalt vabastamist jätkab töötamist kohtunikuna, ega kohtumaja juhile, kes pärast kohtumaja juhi ülesannete täitmisest vabastamist jätkab töötamist kohtunikuna.
- (3) Kui kõrgema astme kohtu kohtunik nimetatakse tema nõusolekul kohtu likvideerimise või kohtunike arvu vähendamise tõttu madalama astme kohtu kohtnikuks, säilib tal ühe aasta jooksul eelmise ametikoha ametipalk koos lisatasudega.
- (4) [Kehtetu -RT I, 10.07.2012, 3- jõust. 01.04.2013]

11. peatükk

KOHTUNIKU DISTSIPLINAARVASTUTUS

§ 87. Distsiplinaarkaristuse määramise alus

- (1) Kohtunikule võib distsiplinaarsüüteo eest määrata distsiplinaarkaristuse.
- (2) Distsiplinaarsüütegu on kohtuniku süüline tegu, mis seisneb ametikohustuse täitmata jätmises või mittekohases täitmisel. Distsiplinaarsüütegu on ka kohtuniku vääritud tegu.

§ 88. Distsiplinaarkaristused

- (1) Distsiplinaarkaristused on:
 - 1) noomitus;
 - 2) rahatrahv kuni ühe kuu ametipalga ulatuses;
 - 3) ametipalga vähendamine;
 - 4) ametist tagandamine.
- (2) Kui pensionil olev kohtunik ei täida vaikumiskohustust või nõupidamissaladuse hoidmise kohustust, võib distsiplinaarkaristusena vähendada tema kohtunikupensiooni kuni 25%. Pensioni ei või vähendada kauemaks kui üheks aastaks.

(3) Ühe ja sama süüteo eest võib kohtunikule määrata ainult ühe distsiplinaarkaristuse. Sama teo eest määratud kriminaalkaristus või karistus väärteo eest ei välista distsiplinaarkaristuse määramist.

(4) Distsiplinaarkaristust määrates tuleb arvestada distsiplinaarsüüteo laadi, raskust ja tagajärgi ning kohtuniku isikuomadusi ja muid süüteo asjaolusid.

(5) Kohtunikule määratud distsiplinaarkaristus kantakse tema teenistuslehele.

(6) Distsiplinaarkaristus kustub, kui kohtunik pole aasta jooksul pärast distsiplinaarkolleegiumi otsuse jõustumist toime pannud uut süütegu. Kolleegium võib karistuse kustutada ka ennetähtaegselt.

§ 89. Ametipalga vähendamine

Distsiplinaarkaristusena võib vähendada kohtuniku ametipalka kuni 30%. Ametipalka ei või vähendada kauemaks kui üheks aastaks.

§ 90. Distsiplinaarsüüteo aegumine

(1) Distsiplinaarmenetlust ei algatata, kui distsiplinaarsüüteo toimepanemisest on möödunud kaks aastat või avastamisest kuus kuud.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud tähtaeg peatub:

- 1) kohtuniku teo suhtes alustatud kriminaalmenetluse lõppemiseni;
- 2) kohtuniku ajutise töövõimetuse ja puhkuse ajaks.

§ 91. Distsiplinaarmenetluse algatamine

(1) Distsiplinaarmenetlus algatatakse, kui ilmnevad distsiplinaarsüüteo tunnused. Distsiplinaarmenetlus algatatakse distsiplinaarsüüdistuse koostamisega.

(2) Distsiplinaarmenetluse algatamise õigus on:

- 1) Riigikohtu esimehel kõigi kohtunike suhtes;
- 2) õiguskantsleril kõigi kohtunike suhtes;
- 3) ringkonnakohtu esimehel oma tööpiirkonna esimese astme kohtu kohtunike suhtes;
- 4) kohtu esimehel sama kohtu kohtunike suhtes;
- 5) Riigikohtu üldkogul Riigikohtu esimehe suhtes.

(3) Distsiplinaarmenetluse algataja võib koguda distsiplinaarasja lahendamiseks vajalikke tõendeid ja nõuda seletusi.

§ 92. Distsiplinaarsüüdistus

(1) Distsiplinaarsüüdistus on kirjalik dokument, milles märgitakse:

- 1) süüdistatava nimi ning ametikoht;
- 2) süüteo kirjeldus ja toimepanemise aeg;
- 3) süüteo toimepanemist kinnitavad tõendid;
- 4) distsiplinaarmenetluse algataja nimi ning süüdistuse koostamise aeg ja koht.

(2) Distsiplinaarmenetluse algataja edastab distsiplinaarsüüdistuse ja selle kohta käiva materjali distsiplinaarkolleegiumile, kes teatab sellest viivitamata kohtunikule, kelle suhtes distsiplinaarmenetlus on algatatud.

(3) Kohtunikule, kelle vastu distsiplinaarmenetlus on algatatud, antakse distsiplinaarsüüdistus kätte vähemalt kümme päeva enne distsiplinaarkolleegiumi istungit. Kohtunikul või tema esindajal on õigus tutvuda distsiplinaarasja materjalidega.

§ 93. Distsiplinaarkolleegium

(1) Kohtunike distsiplinaarasjade lahendamiseks on Riigikohtu juures distsiplinaarkolleegium, kuhu kuulub viis riigikohtunikku, viis ringkonnakohtunikku ja viis esimese astme kohtu kohtunikku.

(2) Distsiplinaarkolleegiumi esimehe ja teised riigikohtunist liikmed nimetab Riigikohtu üldkogu kolmeks aastaks.

(3) Distsiplinaarkolleegiumi riigikohtunist liikmete asendamise kord nähakse ette Riigikohtu kodukorras.

(4) Kodukorra kohaselt kaasab Riigikohus distsiplinaarasjade lahendamise käesoleva seaduse § 38 lõike 3 punkti 4 alusel valitud esimese ja teise astme kohtu kohtunikke.

(5) Distsiplinaarkollegiumi esimees moodustab kohtuniku distsiplinaarasja lahendamiseks viieliikmelise kohtukoosseisu kolmest distsiplinaarkollegiumi riigikohtunikust liikmest, ühest ringkonnakohtunikust ja ühest esimese astme kohtu kohtunikust.

§ 94. Distsiplinaarasja arutamine

(1) Kohtuniku distsiplinaarsüütegu arutab ja distsiplinaarkaristuse määrab Riigikohtu juures asuv distsiplinaarkollegium.

(2) Distsiplinaarkollegium arutab distsiplinaarasja kohtuistungil viieliikmelises kohtukoosseisus.

(3) Distsiplinaarasja arutamisel on eesistuja distsiplinaarkollegiumi esimees. Kui distsiplinaarkollegiumi esimees asja arutamisel ei osale, nimetab ta eesistujaks kollegiumi liikme.

§ 95. Ajutine teenistusest kõrvaldamine

(1) Distsiplinaarkollegium võib kohtuniku distsiplinaarasja menetlemise ajaks teenistusest kõrvaldada oma määrusega, millest teatab viivitamatult kohtunikule ja kohtu esimehele. Teenistusest kõrvaldamist otsustades arvestab kollegium selle distsiplinaarsüüteo laadi ja raskust, milles kohtunikku süüdistatakse.

(2) Distsiplinaarkollegium võib kohtuniku distsiplinaarmenetluse algatamise otsustamiseni ajutiselt teenistusest kõrvaldada, kui kohtunikuga seonduvad asjaolud, mis oluliselt kahjustavad kohtu mainet. Kui selgub, et kohtuniku suhtes distsiplinaarasja algatamiseks alust ei ole, asub kohtunik distsiplinaarkollegiumi otsusel teenistusse.

(3) Kohtuniku teenistusest kõrvaldamise võib distsiplinaarkollegium otsustada kohtuistungit pidamata.

(4) Kui distsiplinaarkollegium kõrvaldab kohtuniku distsiplinaarasja menetlemise ajaks teenistusest, võib ta kohtuniku palka samaks ajaks vähendada. Palka ei või vähendada rohkem kui poole võrra.

(5) Kohtu esimees võib ajutiselt teenistusest kõrvaldatud kohtunikule panna õigusemõistmiseväliseid ülesandeid.

(6) Määruse peale, millega on kohtunik ajutiselt teenistusest kõrvaldatud või millega on tema palka vähendatud, võib kohtunik esitada kaebuse Riigikohtu üldkogule määrusest teada saamisest alates kümne päeva jooksul.
[RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

§ 96. Distsiplinaarkollegiumi istung

(1) Distsiplinaarkollegiumi istungile kutsutakse kohtunik, kelle distsiplinaarasja arutatakse. Kohtunikul võib olla esindaja. Vajaduse korral võidakse istungile kutsuda tunnistajaid ja teisi isikuid.

(2) Distsiplinaarkollegiumi istungil teeb eesistuja asjast ettekande, milles tutvustab distsiplinaarsüüdistust.

(3) Kohtunik, kellele distsiplinaarsüüdistus on esitatud, annab asja kohta seletuse ning kuulatakse ära istungile ilmunud tunnistajate ja teiste isikute seletused. Distsiplinaarkollegiumi liikmed võivad kohtunikku, kellele süüdistus on esitatud, ning tunnistajaid ja teisi istungile kutsutud isikuid küsitleda.

(4) Kohtunikul, kelle distsiplinaarasja menetletakse, on õigus avaldada pärast tõendite uurimist asja kohta oma arvamus.

(5) Distsiplinaarkollegiumi istung protokollitakse.

§ 97. Distsiplinaarkollegiumi otsus

(1) Kui kohtuniku süü on tõendatud, teeb distsiplinaarkollegium otsuse, millega mõistab kohtuniku distsiplinaarsüüteo toimepanemises süüdi ja määrab distsiplinaarkaristuse.

(2) Kui kohtunik ei ole distsiplinaarsüütegu toime pannud, teeb distsiplinaarkollegium otsuse, millega mõistab kohtuniku distsiplinaarsüüdistuses õigeks.

(3) Kohtunik, kellele on distsiplinaarkaristus määratud, võib esitada Riigikohtu üldkogule kaebuse otsuse kuulutamisest alates 30 päeva jooksul.

(3¹) Riigikohtu üldkogu võib distsiplinaarkollegiumi otsuse:

1) jätta muutmata;

2) muuta ja mõista kohtuniku süüdi kergema distsiplinaarsüüteo toimepanemises ning kergendada määratud distsiplinaarkaristust;

3) jätta sisuliselt muutmata ja kergendada määratud distsiplinaarkaristust;

4) tühistada ja kohtuniku õigeks mõista.

(4) Kolleegiumi otsus jõustub pärast käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud tähtaja möödumist, kui kohtunik pole esitanud kaebust Riigikohtu üldkogule. Riigikohtu üldkogule edasikaevatud distsiplinaarkolleegiumi otsus jõustub Riigikohtu üldkogu otsusena selle kuulutamisel.
[RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

§ 98. Vähendatud palgaosa hüvitamine

(1) Kui kohtunik mõistetakse distsiplinaarsüüdistuses õigeks, makstakse ajutise teenistusest kõrvaldamise tõttu vähendatud palgaosa ning seadusest tulenev intress kohtunikule välja.

(2) Kui distsiplinaarkolleegium mõistab kohtuniku süüdi sellise distsiplinaarsüüteo toimepanemises, mis on oluliselt kergem teost, milles süüdistatuna kohtunik oli ajutiselt teenistusest kõrvaldatud, võib kolleegium otsustada, et vähendatud palgaosa tuleb kohtunikule osaliselt või täielikult hüvitada.

(3) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 nimetatud alustel tuleb vähendatud palgaosa kohtunikule välja maksta distsiplinaarmenetluse lõpetamisest või distsiplinaarkolleegiumi otsuse jõustumisest alates ühe kuu jooksul.

12. peatükk KOHTUNIKU AMETIST VABASTAMINE JA TAGANDAMINE

§ 99. Kohtuniku ametist vabastamine

(1) Kohtunik vabastatakse ametist:

1) kohtuniku enda soovil;

2) vanuse tõttu;

[RT I, 29.06.2012, 3- jõust. 01.07.2012]

3) ametisse sobimatuse tõttu – kolme aasta jooksul pärast ametissenimetamist;

4) tervise tõttu, mis takistab kohtunikuna töötada;

5) kohtu likvideerimise või kohtumaja sulgemise või kohtunike arvu vähendamise korral;

6) kui kohtunikul pärast Riigikohtu, Justiitsministeeriumi, rahvusvahelise kohtuinstitutsiooni teenistusest lahkumist või pärast naasmist rahvusvaheliselt tsiviilmissioonilt puudub võimalus tagasi pöörduda samasse kohtusse vabale kohtunikukohale ja ta ei soovi asuda teise kohtusse;

[RT I, 04.03.2011, 1- jõust. 01.04.2011]

7) kui kohtunik nimetatakse või valitakse teenistus- või ametikohale, mis ei ole kooskõlas kohtuniku ametikitsendustega;

8) kui ilmneb asjaolu, mis seaduse kohaselt välistab isiku kohtunikuks nimetamise.

(1¹) Kohtunikku ei vabastata käesoleva paragrahvi lõike 1 punktide 1 ja 3 alusel ametist tema suhtes läbiviidava distsiplinaarmenetluse kestel.

[RT I, 06.07.2012, 1- jõust. 01.04.2013]

(1²) Kohtuniku teenistussuhe lõpeb tema surma korral.

[RT I, 06.07.2012, 1- jõust. 01.04.2013]

(2) Esimese ja teise astme kohtuniku vabastab ametist Vabariigi President Riigikohtu esimehe ettepanekul.

(3) Riigikohtu esimehe vabastab ametist Riigikogu Vabariigi Presidendi ettepanekul, välja arvatud käesoleva seaduse § 27 lõikes 6 sätestatud juhul. Riigikohtu liikmed vabastab ametist Riigikogu Riigikohtu esimehe ettepanekul.

[RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

§ 99¹. Ametist vabastamine vanuse tõttu

(1) Kohtunik vabastatakse ametist 68-aastaseks saamisel, kui käesoleva paragrahvi lõigetes 2 ja 3 sätestatud korras ei tõsteta kohtuniku teenistusvanuse ülemmäära.

(2) Riigikohtu üldkogu võib kohtute haldamise nõukoja ja kohtuniku nõusolekul ning kohtu esimehe ettepanekul erandjuhul tõsta esimese ja teise astme kohtuniku teenistusvanuse ülemmäära kuni kahe aasta kaupa.

(3) Kohtuniku teenistusvanuse ülemmäära võib tõsta juhul, kui selleks on õigusemõistmise korrakohase toimimise seisukohast kaalukas avalik huvi.

(4) Teenistusvanuse ülemmäära tõstmine kehtib üksnes selle kohtuniku suhtes, kelle teenistusvanuse ülemmäära tõsteti.

(5) Kohtuniku teenistusvanuse ülemmäära tõstmise korral vabastatakse kohtunik ametist tõstetud teenistusvanuse ülemmäära saabumisel.
[RT I, 29.06.2012, 3- jõust. 01.07.2012]

§ 100. Ametist vabastamine sobimatuse tõttu

(1) Ametisse sobimatuse tõttu võib kohtuniku ametist vabastada üksnes kolme aasta jooksul ametisse nimetamisest, kui kohtunik on tunnistanud ametisse sobimatuks Riigikohtu üldkogu otsusega.

(2) Kohtu esimees esitab kohtunikueksamikomisjonile üks kord aastas arvamuse kohtus töötava alla kolmeaastase ametistaažiga kohtuniku kohta. Arvamuse esitamise vormi kehtestab kohtunikueksamikomisjon.

(3) Kohtuniku ametisse sobivuse hindamisel arvestab Riigikohtu üldkogu distsiplinaarasja algatamiseks õigustatud isiku või organi ettepanekut, kohtunikueksamikomisjoni arvamust ja kohtuniku tööd iseloomustavaid muid andmeid.

(4) Kohtunikueksamikomisjon viib läbi istungi, kus kuulatakse ära kohtunik, kelle sobivust hinnatakse.

(5) Vähemalt kümme päeva enne kohtuniku mittesobivuse arutamist Riigikohtu üldkogu istungil esitatakse kohtunikule, kelle sobivust ametisse hinnatakse, distsiplinaarasja algatamiseks õigustatud isiku või organi põhistanud ettepanek tema ametist vabastamiseks ja kohtunikueksamikomisjoni arvamus ning võimaldatakse tal tutvuda kogutud materjaliga.

§ 101. Kohtuniku ametist tagandamine

Kohtunik, kelle suhtes on kriminaalasjas jõustunud süüdimõistev kohtuotsus või Riigikohtu juures asuva distsiplinaarkolleeiumi otsus ametist tagandamiseks, loetakse tagandatuks otsuse jõustumise päevast.

13. peatükk RAHVAKOHTUNIK

§ 102. Rahvakohtuniku osalemine õigusemõistmises

(1) Rahvakohtunik osaleb õigusemõistmises maakohtus kohtumenetluse seadustes sätestatud alustel ja korras.

(2) Õigusemõistmisel on rahvakohtunikul võrdsed õigused kohtunikuga.
[RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]

§ 103. Rahvakohtunikule esitatavad nõuded

(1) Rahvakohtnikuks võib nimetada 25–70-aastase teovõimelise Eesti kodaniku, kelle elukoht on Eestis ja kes oskab eesti keelt keelseaduses sätestatud C1-tasemel või sellele vastaval tasemel ning on rahvakohtuniku tegevuseks sobivate kõlbeliste omadustega.
[RT I 2009, 4, 27- jõust. 26.01.2009]

(2) Rahvakohtnikuks ei või nimetada isikut, kes on:

- 1) süüdi mõistetud kuriteo eest;
- 2) pankrotivõlgnik;
- 3) tervise tõttu sobimatu;
- 4) omanud püsivat elukohta, see tähendab elukohta, mille aadressiandmed on kantud rahvastikuregistrisse, alla ühe aasta selle omavalitsusüksuse territooriumil, kes on esitanud ta rahvakohtunikukandidaadiks;
- 5) kohtu, prokuratuuri või politseiteenistuses;
- 6) kaitseväeteenistuses;
- 7) advokaat, notar või kohtutäitur;
- 8) Vabariigi Valitsuse liige;
- 9) valla- või linnavalitsuse liige;
- 10) Vabariigi President;
- 11) Riigikogu liige;
- 12) maavanem.

(3) Kuriteos süüdistatavat isikut ei või kriminaalmenetluse ajal rahvakohtnikuks nimetada.

§ 104. Rahvakohtuniku volituste tähtaeg

(1) Rahvakohtunik nimetatakse neljaks aastaks.

(2) Isikut ei või nimetada rahvakohtnikuks järjest rohkem kui kaheks perioodiks.

(3) Rahvakohtuniku volituste tähtaja lõppemisest teatab maakohtu esimees kohaliku omavalitsuse volikogule vähemalt neli kuud ette.

(4) Kui rahvakohtuniku volitused lõpevad kohtumenetluse ajal, jätkab ta oma ülesannete täitmist kohtuasja lahendamiseni selles kohtus.

[RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]

§ 105. Rahvakohtuniku volituste ennetähtaegne lõpetamine

(1) Rahvakohtuniku volitused lõpetatakse, kui ilmneb käesoleva seaduse § 103 lõikes 2 nimetatud asjaolu. Kui selleks on mõjuv põhjus, võib rahvakohtuniku volitused lõpetada tema avalduse alusel.

(2) Rahvakohtuniku volituste ennetähtaegse lõpetamise otsustab käesoleva seaduse §-s 108 nimetatud komisjon maakohtu esimehe ettepanekul.

[RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

§ 106. Rahvakohtunikukandidaadi valimise kord

(1) Kandidaate võib esitada omavalitsusüksuse volikogu iga liige.

(2) Rahvakohtunikukandidaadid valib kohaliku omavalitsusüksuse volikogu.

(3) Maakohtu tööpiirkonda kuuluva omavalitsusüksuse volikogu esitatavate kandidaatide arvu määrab kohtu esimees. Rahvakohtunikukandidaatide arv peab olema võrdeline omavalitsusüksuse elanike arvu ja kohtu tööpiirkonna elanike arvu suhtega.

[RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]

§ 107. Rahvakohtunikukandidaatide nimekiri

(1) Rahvakohtunikukandidaatide nimekirja esitab omavalitsusüksuse volikogu maakohtule vähemalt kaks kuud enne rahvakohtunike volituste lõppemist. Nimekirjas märgitakse rahvakohtunikukandidaadi nimi, isikukood, aadress, töökoht ning amet või tegevusala.

(2) Rahvakohtunikukandidaatide nimekiri avaldatakse väljaandes Ametlikud Teadaanded vähemalt kaks kuud enne varem nimetatud rahvakohtunike volituste lõppemist. Nimekirja esitab avaldamiseks omavalitsusüksuse volikogu.

(3) Avaldada tuleb rahvakohtunikukandidaadi nimi, töökoht ja amet või tegevusala.

(4) Igaühel on õigus rahvakohtunikukandidaadi rahvakohtunikuks nimetamine vaidlustada maakohtu rahvakohtunike nimetamise komisjonis.

(5) Teade vaidlustamise õiguse kohta ja vaidlustamise kord avaldatakse koos rahvakohtunikukandidaatide nimekirjaga väljaandes Ametlikud Teadaanded.

[RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]

§ 108. Rahvakohtuniku nimetamine

(1) Rahvakohtunikukandidaatide seast nimetab rahvakohtuniku ametisse kohtu juures asuv rahvakohtunike nimetamise komisjon, mille koosseisu kinnitab kohtu esimees.

(2) Rahvakohtunike nimetamise komisjoni kuuluvad maakohtu esimees ja kohtu üldkogu valitud kohtunik ning maakohtu tööpiirkonda kuuluva iga kohtumaja juht või kohtumaja juhi poolt sama kohtumaja kohtunike hulgast nimetatud esindaja. Komisjoni esimeheks on kohtu esimees.

[RT I 2006, 55, 411- jõust. 23.12.2006]

(3) Komisjon on otsustusvõimeline, kui kohal on üle poole komisjoni liikmetest, sealhulgas komisjoni esimees. Komisjon teeb otsuse kohalolevate liikmete häälteenamusega. Kui hääled jagunevad võrdselt, on otsustav komisjoni esimehe hääl.

[RT I 2006, 55, 411- jõust. 23.12.2006]

(4) Komisjon nimetab rahvakohtunikukandidaatide seast rahvakohtunikuks selle kohtu jaoks kindlaks määratud arvu isikuid.

(5) Rahvakohtunikuks nimetades arvestab komisjon kandidaadi sobivust, kandidaadi kohta esitatud põhjendatud vastuväiteid ning seda, et rahvakohtunike hulgast oleks eri soost ja vanusest, erinevatest sotsiaalsetest rühmadest ning eri tegevusvaldkondades tegutsevaid isikuid.

§ 109. Rahvakohtuniku vanne

Rahvakohtunik annab kohtu üldkogu ees järgmise vande:

«Töotan jääda ustavaks Eesti Vabariigile ja tema põhiseaduslikule korrale. Töotan mõista õigust oma südametunnistuse järgi kooskõlas Eesti Vabariigi põhiseaduse ja seadustega.»

§ 110. Rahvakohtuniku osalemine õigusemõistmises

(1) Rahvakohtunikud kutsutakse kohtusse õigusemõistmises osalema arvestusega, et rahvakohtunikud osaleksid õigusemõistmises võimalikult võrdselt.

(2) Kui rahvakohtunik ei saa kohtuistungile ilmuda, kutsutakse tema asemel istungile teine rahvakohtunik.

§ 111. Rahvakohtuniku kohustused

(1) Õigusemõistmises osalema kutsutud rahvakohtunik on kohustatud ilmuma kohtuistungile.

(2) Kui rahvakohtunik ei saa kohtuistungil mõjuval põhjusel osaleda, peab ta sellest kohtule viivitamata teatama.

(3) Rahvakohtuniku kohta kehtivad käesoleva seaduse §-des 70–72 loetletud kohustused.

(4) Rahvakohtunikule võib ametisoleku ajal kriminaalasjas süüdistuse esitada ainult tema tööpiirkonna maakohtu esimehe nõusolekul.

[RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]

§ 112. Rahvakohtunikule tasu maksmine

(1) Rahvakohtunikule makstava tasu suuruse ja maksmise korra kehtestab justiitsminister määrusega.

Justiitsminister ei tohi määrusega kehtestatavat rahvakohtuniku tasu suurust vähendada.

[RT I 2006, 55, 411- jõust. 23.12.2006]

(2) Rahvakohtunikule hüvitatakse õigusemõistmises osalemisega seotud kulud.

(3) Tööandja peab rahvakohtuniku õigusemõistmises osalemise ajaks tööst vabastama.

(4) [Kehtetu -RT I 2006, 55, 411- jõust. 23.12.2006]

§ 113. Rahvakohtuniku pension

(1) Kui isik kaotab püsiva töövõime rahvakohtuniku kohustuste täitmise tõttu tema suhtes toimepandud kuritegeliku ründe tagajärjel, suurendatakse tema riiklikku töövõimetuspensioni 100%-lise töövõime kaotuse korral 20%, 80 või 90%-lise töövõime kaotuse korral 15% ja 40–70%-lise töövõime kaotuse korral 10%.

(2) Kui isik sureb rahvakohtuniku kohustuste täitmise ajal tema suhtes toimepandud kuritegeliku ründe tagajärjel, suurendatakse igale tema ülalpidamisel olnud töövõimetule perekonnaliikmele makstavat riiklikku toitjakaotuspensioni 20%.

(3) Rahvakohtunikupensioni see osa, mis ületab riiklikku pensioni või ei ole sellega kaetud, makstakse riigieelarve täiendavatest vahenditest.

14. peatükk KOHTUNIKUABI

§ 114. Kohtunikuabi õiguslik seisund

(1) Kohtunikuabi on kohtuametnik, kes täidab seaduses nimetatud ülesandeid.

(2) Kohtunikuabi on oma ülesannete täitmisel sõltumatu, kuid peab seaduses ettenähtud ulatuses järgima kohtuniku juhiseid.

(3) Kohtunikuabide lahendatavad asjad määrab kohtu piires kindlaks kohtu esimees enne kohtunike vahelise tööjaotusplaani kinnitamist kohtu üldkogu poolt.

[RT I 2008, 59, 330- jõust. 01.01.2009]

§ 115. Kohtunikuabile esitatavad nõuded

(1) Kohtunikuabiks võib nimetada isiku, kes vastab käesoleva seaduse § 47 lõike 1 punktides 1–3 ja lõikes 1¹ esitatud nõuetele ning on läbinud kohtunikuabi ettevalmistusteenistuse ja sooritanud kohtunikuabieksami.

(2) Kohtunikuabiks võib nimetada ka isiku, kes ei ole läbinud kohtunikuabi ettevalmistusteenistust, kuid kes on läbinud kohtuniku ettevalmistusteenistuse või on sellest vabastatud ja on sooritanud kohtunikuabi- või kohtunikuueksami.

(3) Kohtunikuabiks ei või nimetada käesoleva seaduse § 47 lõikes 2 nimetatud isikut ega isikut, kes on kohtuniku ametist vabastatud käesoleva seaduse § 99 lõike 1 punkti 3 alusel.
[RT I 2007, 67, 413- jõust. 28.12.2007]

§ 116. Kohtunikuabi ametikitsendused

Kohtunikuabi kohta kehtivad kohtuniku ametikitsendused.

§ 116¹. Kohtunikuabikandidaadi konkurs

Kohtunikuabikandidaadi konkursi korra ja tingimused ning konkursikomisjoni koosseisu ja töökorra [kehtestab justiitsminister](#).
[RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

§ 117. Kohtunikuabikandidaadi ettevalmistusteenistus

(1) Kohtunikuabikandidaadi ettevalmistusteenistuse kava kinnitab justiitsminister, kes määrab kohtunikuabikandidaadi teenistuskoha ja juhendaja.

(2) Ettevalmistusteenistuses saab kohtunikuabikandidaat väljaõppe töötamiseks kohtunikuabina. Ettevalmistusteenistuses selgitatakse, kas kohtunikuabikandidaat oma isikuomaduste poolest sobib kohtunikuabiks.

(3) Kohtunikuabi väljaõpe toimub selles esimese astme kohtus, kus töötab kohtunikuabikandidaati juhendav kohtunikuabi või kohtunik.

(3¹) Kohtu esimees võib juhendaja ettepanekul anda kohtunikuabikandidaadile, kes on vähemalt kolm kuud olnud ettevalmistusteenistuses, lahendada kohtunikuabi pädevusse kuuluvaid registriasju.
[RT I 2007, 67, 413- jõust. 28.12.2007]

(4) Kohtunikuabikandidaadi väljaõpe kestab aasta ja lõpeb kohtunikuabieksamiga. Kui kohtunikuabikandidaat selle aja jooksul kohtunikuabieksamit ei soorita, jätkub väljaõpe korduseksami sooritamiseni. Teist korda korduseksamit teha ei ole lubatud. Kui korduseksam jääb sooritamata, lõpetatakse kohtunikuabikandidaadiga teenistussuhe.

(5) Kohtunikuabikandidaat jätkab pärast kohtunikuabieksami sooritamist ettevalmistusteenistuses kuni ametisse nimetamiseni, kuid mitte kauem kui üks aasta.

(6) Kohtunikuabikandidaadi ametipalga [kehtestab justiitsminister](#).

§ 117¹. Kohtunikuabikandidaadiks taotleja usaldusvääruse kontrollimine

(1) Kohtunikuabikandidaadiks taotleja esitab enda kohta konkursikomisjonile andmed, mille koosseisu [kehtestab justiitsminister](#).

(2) Kohtunikuabikandidaadiks taotleja esitatud andmete õigsuse kontrollimiseks on justiitsministril tema poolt volitatud ametnike kaudu õigus:

1) pöörduda riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste ja ametiisikute, samuti füüsiliste ja juriidiliste isikute poole järelepärimistega kohtunikuabikandidaadiks taotleja andmete kohta;

2) vestelda isikuandmete ankeedis märgitud isiku, samuti tööandja ja õppeasutuse esindajate ning teiste isikutega, et selgitada välja kandidaadi kõlbelisi ja teisi isikuomadusi ning vajaduse korral ja küsititava isiku nõusolekul võtta temalt kirjalik seletus.

(3) Käesoleva paragrahvi lõike 2 punktis 1 nimetatud järelepärimise saanud asutus või isik vastab järelepärimisele viivitamata.

(4) Kohtunikuabikandidaadiks taotlejat teavitatakse tema suhtes tehtud kontrollist ja võimaldatakse tal tutvuda kontrolli käigus kogutud andmetega.

(5) Kui kohtunikuabikandidaadiks taotleja esitas konkursikomisjonile tahtlikult valeandmeid või varjas olulist teavet, arvatakse ta konkursikomisjoni otsusega konkursilt välja.
[RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

§ 118. Kohtunikuabikandidaadi aruanne

(1) Kohtunikuabikandidaat esitab justiitsministrile ettevalmistusteenistuse kohta kirjalikult poolaastaruande ja teenistuse lõpus aastaaruande.

(2) Kohtunikuabikandidaadi juhendaja esitab ettevalmistusteenistuse lõpus justiitsministrile kirjaliku arvamuse kohtunikuabikandidaadi ettevalmistusteenistuse tulemuste kohta.

(3) Justiitsminister esitab kohtunikuabikandidaadi aruande ja tema juhendaja arvamuse koos oma seisukohaga kohtunikuabieksami komisjonile.

§ 119. Kohtunikuabieksami komisjon

(1) Kohtunikuabieksami komisjon moodustatakse seitsmeliikmelisena viieks aastaks.

(2) Kohtunikuabieksami komisjoni kuuluvad kohtunike täiskogu valitud kaks esimese astme kohtunikku ja üks ringkonnakohtunik, justiitsministri määratud kaks kohtunikuabi ja üks Justiitsministeeriumi esindaja ning Notarite Koja määratud notar.

(3) Kohtunikuabieksami komisjon on otsustusvõimeline, kui kohal on vähemalt viis liiget.

(4) Kohtunikuabieksami komisjoni töökorra [kinnitab justiitsminister](#).
[RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

§ 120. Kohtunikuabi ametikohale kandideerimine

(1) Kohtunikuabid nimetatakse ametisse avaliku konkursi korras.

(2) Avaliku konkursi kohtunikuabi vaba koha täitmiseks kuulutab välja justiitsminister väljaandes Ametlikud Teadaanded.

(3) Kohtunikuabi ametikohale võivad kandideerida isikud, kes vastavad kohtunikuabi kohta kehtestatud nõuetele.

(4) Kohtunikuabieksami komisjon otsustab, kelle kohta eksami sooritanud isikutest teha justiitsministrile ettepanek nimetada ta kohtunikuabiks.

(5) Kohtunikuabi nimetab ametisse justiitsminister kohtunikuabieksami komisjoni ettepanekul.
[RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

§ 121. Kohtunikuabi vanne

Kohtunikuabi annab ametisse astudes justiitsministri ees järgmise vande:
«Töotan olla ustav Eesti Vabariigile ja tema põhiseaduslikule korrale. Töotan täita oma ametiülesandeid südametunnistuse järgi kooskõlas Eesti Vabariigi põhiseaduse ja seadustega.»

§ 122. Kohtunikuabi ametipalk ja lisatasud

(1) Kohtunikuabi ametipalga suuruse [kehtestab Vabariigi Valitsus](#).

(2) Kohtunikuabikandidaati juhendavale kohtunikuabile ja kohtunikule makstakse juhendamise ajal juhendatava eest lisatasu 5% ametipalgast.

(3) Maakohtu kinnistus-, registri- või maksekäsuosakonna juhatajale makstakse lisatasu osakonna juhatamisega seotud kohustuste täitmise eest [Vabariigi Valitsuse kehtestatud korras](#)kuni 35 % kohtunikuabi ametipalgast.
[RT I 2009, 67, 460- jõust. 01.01.2010]

(4) [Kehtetu -[RT I, 06.07.2012, 1](#)- jõust. 01.04.2013]

§ 123. Kohtunikuabi sotsiaaltagatised

Kui kohtunikuabi vabastatakse teenistusest ametikoha koondamise tõttu, makstakse talle hüvitisena kohtunikuabi kuue kuu ametipalk.
[RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

§ 124. Kohtunikuabi töötamine Justiitsministeeriumis ja kõrgkoolis

Kohtunikuabi võib tema soovil ja kohtu esimehe nõusolekul üle viia Justiitsministeeriumi teenistusse või kohtunikuabisid ettevalmistava rakenduskõrgkooli õppejõuks. Muus osas kohaldatakse käesoleva seaduse §-s 58 sätestatud.

15. peatükk

KOHTUTEENISTUJAD

§ 125. Kohtudirektor

(1) Kohtudirektor:

- 1) korraldab kohtuasutuse asjaajamist;
- 2) korraldab kohtuasutuse vara kasutamist;
- 3) valmistab kooskõlastatult kohtu esimehega ette kohtuasutuse eelarve eelnõu ja esitab selle justiitsministrile;
- 4) käsutab kohtuasutuse eelarvevahendeid;
- 5) vastutab kohtuasutuse raamatupidamise korralduse eest;
- 6) nimetab ametisse ja vabastab ametist kohtuteenistujad;
- 7) täidab muid kohtu ja kohtu kantselei kodukorraga määratud ülesandeid.

(2) Justiitsminister võib anda kohtudirektori töövaldkonda kuuluvate küsimuste korraldamiseks käskkirju.

(3) Kohtudirektoril peab olema kõrgharidus. Esimese ja teise astme kohtu kohtudirektori nimetab ametisse justiitsminister viieks aastaks. Kohtudirektor nimetatakse ametisse avaliku konkursi alusel, kandideerijate usaldusvääruse kontrollimisel kohaldatakse käesoleva seaduse § 117¹.

[RT I, 06.07.2012, 1- jõust. 01.04.2013]

(4) Justiitsminister võib otsustada, et mitmel justiitsasutusel on üks kohtudirektor.

(5) Esimese ja teise astme kohtu kohtudirektori põhipalk ja muutuvpalk määratakse avaliku teenistuse seaduse § 63 lõike 2 alusel justiitsministri kehtestatud palgajuhendis.

[RT I, 06.07.2012, 1- jõust. 01.04.2013]

§ 125¹. Kohtujurist

(1) Kohtujurist on kohtuametnik, kes osaleb kohtuasjade menetlemiseks ettevalmistamisel ja menetlemisel kohtumenetluse seaduses ettenähtud ulatuses iseseisvalt või kohtuniku järelevalve all.

(2) Kohtujurist on pädev tegema ka neid toiminguid ja lahendeid, mida kohtumenetluse seaduse kohaselt on pädev tegema kohtunikuabi või muu kohtuametnik.

(3) Kohtujurist on oma ülesannete täitmisel sõltumatu, kuid peab seaduses ettenähtud ulatuses järgima kohtuniku juhiseid.

(4) Kohtujuristikts võib nimetada isiku, kes vastab käesoleva seaduse § 47 lõike 1 punktides 1–3 kehtestatud nõuetele. Kohtujuristikts ei või nimetada isikut, keda avaliku teenistuse seaduse kohaselt ei või võtta teenistusse ametnikuna.

(5) Kohtujuristi vaba ametikoht täidetakse avaliku konkursi korras. Konkursi korraldab ning kohtujuristi nimetab ametisse ja vabastab ametist kohtu esimees. Kohtujuristi ametisse nimetamisel kohaldatakse katseaega kestusega kuus kuud.

(6) Kohtujuristi palk ei või ületada esimese astme kohtuniku ametipalka ja peale katseaega olla väiksem kui pool esimese astme kohtuniku ametipalgast.

[RT I, 29.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

§ 126. Kohtukordnik

(1) Kohtukordnik on kohtuametnik, kelle ülesanne on hoida kohtus korda, toimetada isikutele kätte teateid ja kohtukutseid ning täita teisi kohtu kodukorras määratud ülesandeid, mis kuuluvad kordnikukohustuste hulka. Kohtukordnikul on samad õigused, mis on abipolitseiniku seaduse §-de 12, 18–20, 22, 23, 25, 26 ja 4. peatüki 2. jao kohaselt abipolitseinikul, ning **justiitsminister võib määrusega kehtestada** kohtukordnikele erivahendi ja relva väljastamise, tagastamise ning relva kandmise korra.

[RT I, 20.12.2010, 1- jõust. 01.01.2011]

(2) Kutsete ja teadete kättetoimetamise eest makstakse kordnikule lisatasu. Lisatasu määrab **kehtestab** justiitsminister.

(3) Kohtukordnikule hüvitatakse ametiülesannete täitmisel ühissõiduki kasutamisest tekkivad sõidukulud.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud ülesannete täitmise võib halduslepingu alusel üle anda äriühingule.

§ 127. Muud kohtuteenistujad

Käesolevas peatükis nimetamata kohtuametnike ja kohtu töötajate teenistuskohustused määratakse kohtu kodukorras ja kohtu kantsleile kodukorras.
[RT I, 06.07.2012, 1- jõust. 01.04.2013]

§ 127¹. Kohtuteenistuja ametiriietus

Justiitsminister võib kehtestada kohtuteenistujate ametiriietuse kirjelduse ning kandmise korra. Ametiriietuse kandmise kohustuse korral antakse ametiriietus kohtuteenistujale tasuta.
[RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

16. peatükk RAKENDUSSÄTTED

§ 128. Seaduse jõustumine

- (1) Käesolev seadus jõustub kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.
- (2) Käesoleva seaduse § 61 lõiget 5, § 76 lõikeid 1 ja 5, §-sid 122, 134 ja 146 rakendatakse alates 2002. aasta 1. juulist.

§ 129. Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi moodustamine

Käesoleva seaduse alusel moodustatakse Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium 2003. aasta 1. jaanuariks.

§ 130. Distsiplinaarkolleegiumi moodustamine

- (1) Distsiplinaarkolleegiumi moodustamisel valib kohtunike täiskogu distsiplinaarkolleegiumisse kaks ringkonnakohtu kohtunikku ja kaks esimese astme kohtunikku kaheks aastaks ning kolm ringkonnakohtu kohtunikku ja kolm esimese astme kohtunikku kolmeks aastaks.
- (2) Kuni käesoleva seaduse alusel distsiplinaarkolleegiumi moodustamiseni täidab tema ülesandeid senine distsiplinaarkomisjon. Käesoleva seaduse alusel tuleb distsiplinaarkolleegium moodustada hiljemalt 2003. aasta 1. jaanuariks.

§ 131. Kohtu esimeeste ja kohtudirektorite volitused

- (1) Seaduse jõustumisel ametisoleva kohtu esimehe volituste tähtaeg algab käesoleva seaduse jõustumisest.
- (2) Kohtu kohtudirektor nimetatakse avaliku konkursi teel hiljemalt 2003. aasta 1. jaanuariks. Avaliku konkursi alusel kohtudirektori nimetamiseni täidab käesoleva seaduse § 15 lõikes 4, § 16 lõikes 4, § 17 lõikes 4 ning § 125 lõikes 1 sätestatud kohtudirektori ülesandeid kohtu esimees.
[RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]

§ 131¹. Kohtunikuabile esitatavate nõuete erisused

- (1) Kohtunikuabiks võib nimetada ka isiku, kellel on rakenduskõrgkoolis omandatud kohtunikuabi eriharidus.
- (2) Kohtunikuabi eriharidust andva rakenduskõrgkooli lõpetamisel loetakse ettevalmistusteenistus sooritatuks. Justiitsminister määrab õppepraktika koha ja juhendaja. Juhendamisele kohaldatakse käesoleva seaduse § 122 lõige 2. Kohtunikuabiksamikomisjon võib võtta vastu rakenduskõrgkooli lõpueksami, mida loetakse sel juhul kohtunikuabiksamiks.
[RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

§ 131². Kohtuametniku kohtujuristi ametikohale nimetamine

Konsultandi või muu kohtuametniku võib kohtujuristi ametikohale nimetada üksnes käesoleva seaduse § 125¹ lõikes 5 nimetatud korras ning juhul, kui ta vastab käesoleva seaduse § 125¹ lõikes 4 kehtestatud nõuetele.
[RT I, 29.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

§ 132. Kohtunikueksamikomisjoni moodustamine

- (1) Käesoleva seaduse alusel tuleb kohtunikueksamikomisjon moodustada hiljemalt 2003. aasta 1. jaanuariks.
- (2) Kuni käesoleva seaduse alusel kohtunikueksamikomisjoni moodustamiseni täidab komisjoni ülesandeid senine kohtunikueksamikomisjon.

(3) Seaduse jõustumisel ettevalmistusteenistuses olevate isikute teenistus jätkub senise kava alusel kuni selle vastavusse viimiseni käesoleva seadusega. Seaduse jõustumisel ettevalmistusteenistuses olevate isikute teenistusaega võib lühendada, kuid mitte rohkem kui aasta võrra.

§ 133. Kohtunikupensioni maksmine

(1) Kohtuniku vanaduspensioni saamiseks vajaliku kohtunikustaaži hulka arvatakse ka enne käesoleva seaduse jõustumist kohtunikuna töötatud aeg.

(2) Seaduse jõustumiseni ametissenimetatud kohtunike pensioniõigusliku staaži hulka arvatakse töötamine kodumaise kõrgkooli teaduskraadiga õigusteaduse õppejõuna, vandeadvokaadina, prokurörina või õiguskantslerina või mõnel teisel juriidilist kõrgkvalifikatsiooni nõudval ametikohal. Käesolevas lõikes sätestatu ei laiene väljateenitud aastate pensioni (§ 79) staaži arvestamisele.

(3) Kohtunikeuksamikomisjon teeb otsused kõigi kohtunike pensioniõigusliku staaži kindlaksmääramiseks, pidades silmas käesolevas paragrahvis sätestatud, ühe aasta jooksul käesoleva seaduse jõustumisest.

(4) Käesoleva seaduse §-sid 77–81 kohaldatakse ka isikule, kes seaduse jõustumise ajal kohtunikuna ei tööta, kuid on olnud kohtnikuametis pärast 1991. aasta 31. detsembrit.

(5) Seaduse jõustumisest alates viie aasta jooksul tekib kohtuniku vanaduspensioni saamise õigus pärast viieaastast kohtunikuna töötamist ka isikul, kes pärast 1991. aasta 31. detsembrit on kohtnikuametis, on jõudnud vanaduspensioniiikka ja on vähemalt kümme aastat töötanud ametikohal, mille kohtunikeuksamikomisjon on võrdsustanud töötamisega kohtnikuametis.

(6) Seaduse jõustumisest alates viie aasta jooksul pensioniikka jõudval kohtunikul, kellel puudub viieaastane kohtunikustaaž, on õigus jääda kohtnikuametisse kuni staaži täitumiseni tingimusel, et ta käesoleva seaduse jõustumise ajal oli kohtnikuametis ja on vähemalt kümme aastat töötanud ametikohal, mille kohtunikeuksamikomisjon on võrdsustanud töötamisega kohtnikuametis.

(7) Kohtunikul, kes on seaduse jõustumisel vähemalt 55-aastane ja töötanud vähemalt viimased 10 aastat kohtunikuna, tekib kohtuniku ametist lahkudes õigus kohtuniku vanaduspensionile. Ametist lahkumise otsus selle õiguse kasutamiseks tuleb teha 2003. aasta 1. jaanuariks. Kui kohtunik jätkab töötamist avalikus teenistuses, ei tohi tema pensioni ja avalikus teenistuses teenitava töötasu suurus ületada tema kohtunikuna teenitud ametipalka.

§ 134. [Kehtetu -RT I 2009, 15, 93- jõust. 01.03.2009]

§ 135. Kohtukaasistujate pädevus

Enne käesoleva seaduse jõustumist valitud kohtukaasistujal on volituste tähtaja lõppemiseni rahvakohtuniku pädevus.

§ 136. Kohtunikuabiexami komisjoni volitused

(1) Käesoleva seaduse alusel tuleb kohtunikuabiexami komisjon moodustada hiljemalt 2003. aasta 1. jaanuariks.

(2) Kuni käesoleva seaduse alusel kohtunikuabiexami komisjoni moodustamiseni täidab selle komisjoni ülesandeid senine kohtunikuabiexami komisjon.

§ 137. Kohtunike koolituse korralduse üleminekusätted

(1) Kuni 2004. aastani sisaldub kohtunike koolituse programmis ka järelkoolitus.

(2) Justiitsministeerium annab ministri kinnitatud korras kohtunike koolituse programmide koostamiseks vajaliku teabe ja lepingud sihtasutusele üle ja sihtasutus alustab 2003. aasta koolituse programmi koostamist hiljemalt 2002. aasta 1. septembril.

(3) Käesoleva seaduse alusel koolitusnõukogu moodustamiseni täidab koolitusnõukogu ülesandeid senine koolitusnõukogu.

§ 137¹. Rahvusvahelises kohtuinstitsioonis töötamine

Käesoleva seaduse § 58¹ kohaldatakse ka enne nimetatud sätte jõustumist rahvusvahelise kohtuinstitsiooni valitud või nimetatud kohtuniku suhtes.
[RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

§ 138. Kohtute ühendamine

(1) Kohtla-Järve Linnakohus ja Ida-Viru Maakohus ühendatakse hiljemalt 2003. aasta 1. jaanuariks. Selle ajani tegutseb Kohtla-Järve Linnakohus eraldi kohtuasutusena.

(2) Hiiu Maakohus ja Lääne Maakohus ühendatakse hiljemalt 2003. aasta 1. jaanuariks. Selle ajani tegutseb Hiiu Maakohus eraldi kohtuasutusena. Pärast kohtute ühendamist jääb Hiiumaale püsivalt tööle vähemalt üks Lääne Maakohtu kohtunik.

§ 138¹. Kohtu esimehe ja kohtudirektori volitused

(1) Justiitsminister nimetab maa- ja halduskohtu esimehe hiljemalt 2006. aasta 1. maiks. Justiitsminister võib kohtu esimehe nimetamiseni ajutiselt panna esimehe kohustused maa- või halduskohtu kohtunikule viimase nõusolekul. Kohtu esimehe ajutisele kohusetäitjale makstakse käesoleva seaduse § 76 lõikes 2 sätestatud lisatasu.

(2) Justiitsminister nimetab kohtudirektori avaliku konkursi alusel ametisse hiljemalt 2006. aasta 1. märtsiks. Kohtudirektori nimetamiseni täidab käesoleva seaduse § 15 lõikes 4, § 16 lõikes 4, § 17 lõikes 4 ning § 125 lõikes 1 sätestatud kohtudirektori ülesandeid kohtu esimees või käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud kohtunik.

[RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]

(3) Enne 2013. aasta 1. aprilli teenistusse nimetatud kohtudirektor loetakse automaatselt selle kohtu kohtudirektori konkursil osalejaks, kus ta teenistuses on, kui ta ei esita kirjalikku teadet konkursil osalemisest loobumise kohta. Konkursil osalemisest loobumise teade esitatakse hiljemalt enne konkursiteates märgitud tähtaja lõppu.

[RT I, 06.07.2012, 1- jõust. 01.04.2013]

§ 138². Maa-, linna- ja halduskohtu esimehe volituste lõppemine

(1) Enne 2006. aasta 1. jaanuari nimetatud maa-, linna- ja halduskohtute esimeeste volitused lõpevad käesoleva seaduse jõustumisel.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud kohtunikele makstakse kuni 2006. aasta 31. detsembrini lisatasu 15% tema ametipalgast, kui maa-, linna- või halduskohtus, mille esimees ta oli, töötas kuni 14 kohtunikku, või 25% tema ametipalgast, kui maa-, linna- või halduskohtus, mille esimees ta oli, töötas vähemalt 15 kohtunikku. Lisatasu ei maksta, kui lõikes 1 nimetatud kohtunik nimetatakse maa- või halduskohtu esimeheks vastavalt käesoleva seaduse § 138¹ lõikes 1 sätestatule.

[RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]

§ 138³. Kohtumajade täpsete asukohtade, teeninduspiirkondade ja kohtunike arvu ning jagunemise määramine

Justiitsminister määrab maakohtute ja halduskohtute kohtumajade täpse asukoha ning teeninduspiirkonnad (§ 9 lõige 3 ja § 18 lõige 3) ning maa- ja halduskohtunike arvu ja jagunemise kohtumajade vahel (§-d 11 ja 19) hiljemalt 2005. aasta 1. oktoobriks.

[RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]

§ 138⁴. Maa-, linna- ja halduskohtunike teenistus

(1) 2006. aasta 1. jaanuaril loetakse ametis olevad maa-, linna- ja halduskohtunikud teenistusse määratuks järgmiselt:

- 1) Tallinna Linnakohtu ja Harju Maakohtu kohtunikud loetakse Harju Maakohtu kohtunikeks;
- 2) Ida-Viru Maakohtu, Narva Linnakohtu ja Lääne-Viru Maakohtu kohtunikud loetakse Viru Maakohtu kohtunikeks;
- 3) Pärnu Maakohtu, Saare Maakohtu, Lääne Maakohtu, Järva Maakohtu ja Rapla Maakohtu kohtunikud loetakse Pärnu Maakohtu kohtunikeks;
- 4) Tartu Maakohtu, Jõgeva Maakohtu, Viljandi Maakohtu, Valga Maakohtu, Põlva Maakohtu ja Võru Maakohtu kohtunikud loetakse Tartu Maakohtu kohtunikeks;
- 5) Tallinna Halduskohtu ja Pärnu Halduskohtu kohtunikud loetakse Tallinna Halduskohtu kohtunikeks;
- 6) Tartu Halduskohtu ja Jõhvi Halduskohtu kohtunikud loetakse Tartu Halduskohtu kohtunikeks.

(2) 2006. aasta 1. jaanuaril loetakse ametis oleva maa- või halduskohtuniku alaliseks teenistuskohaks kohtumaja, mis asub asulas, kus asus maa-, linna- või halduskohus, mille kohtunik ta enne selle seaduse jõustumist oli.

[RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]

§ 138⁵. Tööjaotusplaani kehtivus

Pärast kohtute seaduse muutmise seaduse kohtute tööpiirkondade ühendamiseks jõustumist määratakse kuni uue tööjaotusplaani kinnitamiseni kohtunike tööjaotus kohtumajade kaupa, lähtudes vahetult enne nimetatud

seaduse jõustumist kehtinud tööjaotusplaanidest. Kohtu üldkogu kinnitab uue tööjaotusplaanini hiljemalt 2006. aasta 1. märtsiks.

[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 138⁶. Rahvakohtunike volitused

(1) Enne 2006. aasta 1. jaanuari ametisse nimetatud rahvakohtunikud, kelle volitused ei ole lõppenud, loetakse ametisse nimetatuks järgmiste kohtute juurde:

- 1) Tallinna Linnakohtu ja Harju Maakohtu rahvakohtunikud loetakse Harju Maakohtu rahvakohtunikeks;
- 2) Ida-Viru Maakohtu, Narva Linnakohtu ja Lääne-Viru Maakohtu rahvakohtunikud loetakse Viru Maakohtu rahvakohtunikeks;
- 3) Pärnu Maakohtu, Saare Maakohtu, Lääne Maakohtu, Järva Maakohtu ja Rapla Maakohtu rahvakohtunikud loetakse Pärnu Maakohtu rahvakohtunikeks;
- 4) Tartu Maakohtu, Jõgeva Maakohtu, Viljandi Maakohtu, Valga Maakohtu, Põlva Maakohtu ja Võru Maakohtu rahvakohtunikud loetakse Tartu Maakohtu rahvakohtunikeks;

(2) Enne 2006. aasta 1. jaanuari nimetatud rahvakohtunike volitused lõpevad käesoleva seaduse § 104 lõigetes 1 või 4 nimetatud tähtaja möödumisel.

[RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

§ 138⁷. Viru Ringkonnakohtu likvideerimine

(1) Alates 2008. aasta 1. oktoobrist edastatakse Viru Ringkonnakohtusse saabuvad apellatsioonkaebused lahendamiseks Tartu Ringkonnakohtule. Viru Ringkonnakohtusse saabuvad määruskaebused lahendatakse kuni kohtu sulgemiseni Viru Ringkonnakohtus. 2008. aasta 31. detsembril edastatakse Viru Ringkonnakohtu menetluses olevad kohtuasjad lahendamiseks Tartu Ringkonnakohtule.

(2) Viru Ringkonnakohtu kohtunikul, kes kohtu likvideerimisel lahkub ametist käesoleva seaduse § 99 lõike 1 punkti 5 alusel ja kellel selleks ajaks on kohtuniku vanaduspensionidõiguslikku staaži koos käesoleva seaduse § 133 lõikes 2 nimetatud staažiga vähemalt 20 aastat, tekib õigus saada kohtuniku vanaduspension. Kui kohtunik jätkab töötamist avalikus teenistuses, ei tohi tema pension koos avalikus teenistuses teenitava töötasuga ületada tema kohtunikuna teenitud ametipalka.

(3) Viru Ringkonnakohtu kohtunikud on kohustatud hiljemalt 2008. aasta 1. aprilliks teavitama Justiitsministeeriumi soovist kasutada käesoleva paragrahvi lõikest 2 tulenevat õigust jääda kohtuniku vanaduspensionile või soovist asuda alates 2009. aasta 1. jaanuarist tööle kas Viru Maakohtus või Tartu Ringkonnakohtus või nõustumisest ametist vabastamisega käesoleva seaduse § 99 lõike 1 punkti 5 alusel. Teate esitamata jätmist käsitatakse Viru Ringkonnakohtu kohtuniku soovina asuda tööle Tartu Ringkonnakohtus.

(4) Kui Viru Ringkonnakohtu kohtunik asub käesoleva paragrahvi lõike 3 alusel alates 2009. aasta 1. jaanuarist tööle Viru Maakohtusse kohtunikuna, arvutatakse tema vanaduspension selle määramise ajal kehtivast ringkonnakohtu kohtuniku ametipalgast, arvestades käesoleva seaduse § 78 lõigetes 1–3 sätestatud, juhul kui tal ei ole õigust soodsamale kohtuniku vanaduspensionile.

(5) Viru Ringkonnakohtu kohtunikule, kes kasutab käesoleva paragrahvi lõikest 2 tulenevat õigust jääda kohtuniku vanaduspensionile, ei maksta käesoleva seaduse § 86 lõikest 1 tulenevat hüvitist.

[RT I 2008, 13, 85- jõust. 24.03.2008]

§ 138⁸. Kohtunikule teenistusaastate eest makstava lisatasu maksmise lõpetamine

Käesolevas seaduses sätestatud kohtunikule teenistusaastate eest makstava lisatasu maksmise lõpetamisel ei tohi kohtuniku palk väheneda. Kui kohtuniku palk pärast käesoleva seaduse jõustumist on väiksem kui kohtuniku senine palk, makstakse kohtunikule senist palka niikaua, kuni kohtuniku palk käesoleva seaduse ning kõrgemate riigiteenijate ametipalkade seaduse järgi ületab senist palka.

[RT I 2010, 1, 2- jõust. 01.07.2013]

§ 138⁹. Esimese ja teise astme kohtu kohtudirektori ametiaeg

Käesoleva seaduse § 125 lõike 3 jõustumisel ametisoleva esimese ja teise astme kohtu kohtudirektori volitused kehtivad viis aastat seaduse jõustumisest arvates.

[RT I, 06.07.2012, 1- jõust. 01.04.2013]

§ 138¹⁰. Käesoleva seaduse § 84 lõike 2 kohaldamise erisus

Esimese ja teise astme kohtunikule säilitatakse 49-kalendripäevane ning Riigikohtu kohtunikule 56-kalendripäevane puhkus kaheks aastaks alates 2013. aasta 1. aprillist juhul, kui ta on 2013. aasta 1. aprilli seisuga kohtunikuna teenistuses.

[RT I, 06.07.2012, 1- jõust. 01.04.2013]

§ 139.–§ 151.[Käesolevast tekstist välja jäetud.]